

Паски на середній позначці

Перший варіант Держбюджету-2021 скорочує плановий дефіцит, збільшує зарплати, а також витрати на суддів і правоохоронців

» стор. 6

Раз, два, три — олігархом будеш ти

Деолігархізація України виявилася фейковою: ті, хто є ними, навіть не злякались

» стор. 4

Своя лінія

Фармацевтичне підприємство «Лекхім» наступного року розпочне випуск вітчизняної вакцини проти коронавірусу та різних штамів грипу

» стор. 3

Україна молода

Вівторок—середа, 5—6 жовтня 2021 року №103—104 (5835—5836)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 26,610 грн
1 € = 30,871 грн
1 рос. руб. = 0,364 грн

Мороз і сонце

Про аномальні як для початку жовтня заморозки на ґрунті українців попередили фахівці ДСНС

» стор. 2

Що ж робитимемо узимку, коли восени так намерзлися?
Фото з сайту aif.ua.

Наталія Діденко
СИНОПТИК

«Навіть похолодання — не привід сидіти та сумувати вдома».

■ ПОГОДА

Мороз і сонце

Про аномальні як для початку жовтня заморозки на ґрунті українців попередили фахівці ДСНС

Ірина КИРПА

За прогнозом синоптиків, у всіх регіонах України очікуються нічні холоди від 0 до мінус 5 градусів нижче нуля.

Із 4 по 6 жовтня 2021 року перше в цьому сезоні випробування холодом пройдуть жителі центру країни, а також північних, східних і західних регіонів.

— Холодний антициклон прилетів до нас відразу ж після Дня вчителя та змусив трохи довше й тепліше одягатися, — розповідає синоптик Наталія Діденко. — Та навіть похолодання — не привід сидіти та сумувати вдома. Достатньо добре утеплитися й можна спокійно йти на шопінг чи зустрічатися з друзями в кафе або ж на природі.

Цікаво, що для жителів Херсонської, Миколаївської та Одеської областей погода на ці дні підготувала спеціальний бонус у вигляді досить комфортної температури: вдень від 16 до 18 градусів тепла та вночі у межах 8-9 градусів вище нуля.

На сайті Українського гідрометцентру зазначено, що найхолоднішою виявиться ніч із вівторка 5 жовтня на середу 6 жовтня 2021 року. П'ятиградусний мороз відчуватиметься не лише на ґрунті, а й у повітрі, тому вже сьогодні бажано підготувати на день — теплі куртки, шапки, рукавички, а також картаті пледи, гарячий чай і теплих котів — на ніч.

Тим більше що за невеликим потеплінням в Україну прийде друга хвиля холодів, відразу після свята Покрови.

Народний синоптик Леонід Горбань попереджає, що 17-18 жовтня ми знову зіткнемося з різким похолоданням до п'яти градусів морозу в усіх областях України.

У ці дні на заході України пройде мокрий сніг, а в Києві, Київській області та прилеглих районах можливі сильні опади у вигляді дощу зі снігом та ожеледицею.

— Бабине літо у 2021 році почнеться з 22 жовтня та протримається до кінця місяця, — пояснює народний синоптик Леонід Горбань. — Потеплішає до 13-18 градусів тепла вдень, а вночі температура повітря не опуститься нижче, ніж 9 градусів вище нуля.

На жаль, потепління матиме короткостроковий характер і вже на початку листопада всі регіони України огорнуть густі тумани, дощі почнуть зривати з дерев пожовкле листя, а температура невблаганно впаде до плюс 5-6 удень та близько 2-3 градусів тепла вночі.

На думку синоптиків, українцям потрібно готуватися до суворої зими, зі сніговими завірюхами, міцними морозами та невеликими відлигами.

Найхолодніша погода очікується в лютому, коли можливі рясні снігопади та крижані дощі.

А ось весна випробує наше терпіння та затримається на пару тижнів точно так само, як і в попередній раз.

Судячи з усього, погода зважила-ся відігратися за дві аномально теплі зими, які ми спостерігали у 2019 та у 2020 роках. ■

■ НА ФРОНТІ

І на землі, і в повітрі

Росіяни розгойдують ситуацію на лінії розмежування, ігноруючи режим припинення вогню

Леонід ШКІЛІНДЕЙ

Ситуація на фронті лишається напруженою. Інтенсивність бойових дій то зростає, то знижується. Але однозначно можна сказати — сторона противника всіяко намагається розгойдати ситуацію. Протягом минулих трьох діб Збройні формування Російської Федерації продовжили ігнорувати режим припинення вогню. Російсько-окупаційні війська 29 разів порушили режим припинення вогню, з них дев'ять — із застосуванням забороненого

Мінськими домовленостями озброєння.

Найгарячіше було в напрямку Лебединського: противник кілька діб поспіль вів вогонь зі станкових протитанкових та автоматичних станкових гранатометів. Біля Новозванівки ворожі збройні формування здійснили прицільний обстріл наших позицій з мінометів калібру 120 мм, артилерії калібру 122 мм та ручних протитанкових гранатометів, поблизу Водяного, що на Приазов'ї, — з мінометів калібру 82 мм. Біля Луганського та Новолугансь-

кого росіяни використовували ручні протитанкові та підствольні гранатомети, а також стрілецьку зброю. Поблизу Мар'їнки найманці застосували міномети калібру 120 мм та 82 мм. У бік Станиці Луганської окупанти гатили з протитанкового ракетного комплексу. Поряд із Золотим-4 ворог вів вогонь з великокаліберних кулеметів та підствольних гранатометів. У районі Світлодарська противник здійснив цілий обстріл з гранатометів різних систем, великокаліберних кулеметів та стрілецької зброї. У напрямку Авдіївки окупанти двічі застосували міномети калібру 120 мм. Під обстріл потрапив і сам населений пункт, внаслідок чого пошкоджено житлові будинки та прилеглу територію. Втрат серед цивільного населення немає.

Крім того, кожного дня на Луганщині фіксували проліт ворожого безпілотної, ймовірно за все, це Орлан-10, з перетинком лінії розмежування. Взагалі противник активно застосовує БПЛА з наміром завдати максимальної шкоди нашим військам. На До-

неччині біля Первомайського ним було скинуто з повітря гранатометні постріли, а в районі Нью-Йорка безпілотної здійснив скидання BOG-17.

Внаслідок ворожих обстрілів трое військовослужбовців Об'єднаних сил отримали вогнепальні поранення. Вони перебувають у лікувальному закладі. Стан обох поранених — задовільний. На обстріли противника українські захисники відкривали вогонь у відповідь, чим змусили його знизити вогневу активність.

За даними української сторони СЦКК, патрулями спільної моніторингової місії ОБСЄ на тимчасово окупованій території у забороненій зоні зафіксовано розміщення з порушеннями 133 одиниць озброєння та військової техніки. Наприклад, на полігоні поблизу селища Бугаївка (в 37 км на південний захід від Луганська), за даними повітряного спостереження, виявлено «Гради», «Гвоздики», гаубиці «Жаби», «Мста-Б» протитанкові гармати «Рапіра», танки, зенітно-ракетні комплекси тощо. ■

■ ФЕСТИВАЛЬНИЙ СИНДРОМ

Бальзам для душі

На черкаському Хрещатику успішно провели традиційний книжковий фестиваль

Людмила НІКІТЕНКО

У Черкасах успішно завершився традиційний книжковий фестиваль, котрий тривав три дні — з 1 по 3 жовтня в обласній філармонії по вулиці Хрещатик. На цьому фестивалі, четвертому за рахунком, зібралися відомі українські майстри пера та їхні читачі — любителі паперової книги не лише з Черкащини, а й з усієї України.

Організатори дійства на чолі з черкачанкою Людмилою Фіть зуміли комфортно облаштувати оригінальні локації, де була змога зустрітися і поспілкуватися з письменниками, ознайомитися з новинками книговидавництва, послухати лекції, зробити світлинку на пам'ять в оригінальних фотозонах.

Серед майстрів слова, які побували у Черкасах, — Андрій Кокотюха, Вахтанг Кіпіані, Яніна Соколова, Ірен Роздобудько, Володимир В'ятрович, Сашко Лірник, Тамара Горіха Зерня та багато інших. Кожен читач (і не лише дорослий, а й маленький) мав змогу послухати свого письменника.

«Книжок купили, автографів назбирали, у жовтій курточці із Жовтим псом сфотографувались. «Мам, а може, ще трохи книжок прикупимо, бо наступний фестиваль буде не скоро», запитувала моя донька Надійка», — говорить черкачанка Юлія Фомічова, яка прийшла на книжковий фестиваль із двома донечками.

Юлія каже, що не пропустила ще жодного фестивалю, на яких традиційно купує винятково дитячу літературу.

«І попри те, що мої діти маленькі, вони вже теж знають, що таке книжковий фестиваль, і задалегідь знали, які саме книжки вони хочуть придбати, — і ми їх придбали. Тож найбільший плюс в організації, що захід для читачів різних вікових категорій — навіть для тих, хто ще не вміє читати. Адже презентації дитячих книжок в ігровій формі — це

Маленька Надійка з книгами, про які мріяла.
Фото автора та Юлії Фомічової.

чудовий спосіб залучати дітей до читання, любові до книжок і літератури», — наголошує Юлія Фомічова.

До речі, у соціальних мережах читачі активно діляться враженнями та світлинами з 4-го Черкаського книжкового фестивалю, називаючи його «бальзамом для душі». Зокрема, зазначають, що це подія тепер уже далеко не регіонального значення, на ній було все продумано до деталей: оригінальні сучасні фотозони, опіка і допомога волонтерів, захопливі лекції і презентації.

Письменниця Ірен Роздобудько називає книжковий форум у Черкасах розкішним, змістовним, насиченим і стильним та дякує команді і Людмилі Фіть за таку важливу справу і справжнє свято.

Нагадаємо, цей проєкт реалізується в межах партнерської програми «Культура. Туризм. Регіони» Українського культурного фонду та Державного агентства розвитку туризму України. ■

■ ПИЛЬНУЙ!

Хвороба справжня, довідки — фальшиві

У Чернігові викрили схему фальсифікації ПРЛ-тестів та COVID-сертифікатів

Катерина БАЧИНЬСКА

Майже 5 тисяч нових випадків коронавірусу підтвердили в Україні за останню добу. Госпіталізували понад дві тисячі пацієнтів. Понад сто хворих померли. Найбільше інфікованих додалося на Харківщині. Лідерами за поширенням ковіду також є Чернівецька, Дніпропетровська, Житомирська та Львівська області. За даними Міністерства охорони здоров'я, наразі сім регіонів відповідають «помаранчевій» зоні карантину. Там перевищено рівень захворюваності та госпіталізації.

І поки країна бореться із заповненням лікарень хворими на ковід, у регіонах все більше з'являється фейкових тестів на небезпечну хворобу. У Чернігові викрили схему фальсифікації ПРЛ-тестів і COVID-сертифікатів. Організували її двоє місцевих мешканців. Підробки пропонували клієнтам туристичної агенції. Вартість однієї фальшивої довідки сягала 500 гривень. А свідоцтва про вакцинацію — півтори тисячі. Схему ділки налагодили ще в червні цього року. Так звані послуги зловмисників мали попит. Щомісяця вони виготовляли до пів тисяч підірваних документів. Тепер протиправну діяльність шахраїв розслідують правоохоронці.

Водночас усе більше інформації з'являється стосовно вакцинації громадян. Вагітним жінкам та дітям від 12 років, які мають супутні захворювання, необхідно вакцинуватися від коронавірусу. На цьому наголосила медична експертка ЮНІСЕФ Катерина Булавінова. Також вона додала, що людям з алергією можна робити щеплення від Covid-19. Не вакцинуватимуть лише тих, у кого був анафілактичний шок від першої дози вакцини.

А у Швеції вирішили дозволити 15-річним підліткам вакцинуватися проти Covid-19 усупереч бажанням батьків. Загалом батьки мають дати письмову згоду на щеплення дитини, але якщо виникнуть розбіжності, представники охорони здоров'я можуть дозволити вакцинацію. Для цього оцінюють ступінь зрілості підлітка. Діти заповнюють анкету й відповідають на різні запитання про їхнє здоров'я. Очікується, що з 11 жовтня вакцинація дітей у віці від 12 до 15 років розпочнеться по всій Швеції. ■

Лариса САЛІМОНОВИЧ
Харків

У Харкові розпочався монтаж лінії з виробництва вакцини CoronaVac, розробленої китайською фірмою Sinovac Biotech. Перша партія вітчизняних препаратів надійде у продаж вже у 2022 році. «Це одна з перших. І на етапі підписання меморандуму про інвестицію набагато більшу, — повідомив днями міністр охорони здоров'я Віктор Ляшко. — До кінця цього року ми точно будемо знати чіткі дедлайни виробництва вакцин».

На сьогоднішній день група компаній «Лекхім», будучи офіційним та ексклюзивним постачальником CoronaVac в Україні, передала вітчизняним центрам вакцинації понад 8 мільйонів доз препарату. Це стало мож-

Ганна ЯРОШЕНКО
Полтавська область

Не так давно громадськість Полтавщини й не тільки, людей, які шанують свій культурно-історичний спадок, зберігають пам'ять про витоки свого роду-племіння, сколихнула прикра новина: в селі Козубівка Хорольської територіальної громади невідомі вночі пограбували етнографічний музей «Древо». П'ять років тому його відкрив у майже столітній хаті, що опустіла після смерті дідуся й бабусі, палкий шанувальник старовини Едуард Крутько. Обравши за професію медицину, молодий чоловік знаходив час на те, аби дбати й підтримувати в належному стані музей, поповнювати його новими експонатами, проводити тут заходи, які збирали людей не лише з України, а й з-за кордону. І от, навідавшись сюди одного ранку, Едуард побачив на дверях зірваний замок. Картина, що відкрилася очам усередині приміщення, просто вжахнула: усе тут було догори дригом.

«Якись крадіжки у дворі траплялися регулярно: то алюмінієвий бідон злодії, було, поцуплять, то ще якісь дрібні речі. Бачте, садиба не огорожена з усіх боків: в одному місці є паркан, в іншому — немає. Тож на подвір'я потрапити нескладно. Але на колекцію нечисті на руку люди посягнули вперше, — розповідає засновник музею. — Речі, які мають слугувати людям, зірвали з манекенів, зі стін, меблів тощо й вивезли невідомо куди. Знаєте, страшно втратити не матеріальні цінності, а краді зразки народного мистецтва, що з таким трепетом збиралися, вивчалися. Кожна річ із музею має свою історію, пов'язана з конкретним місцевим родом, родиною. Обікрали не мене особисто, а сотні людей, які приїжджали до музею не тільки з України, а й з усього світу».

Злодії поцупили десятки речей: одні з найкращих у колекції вишиті сорочки, пояси, рушники, срібні прикраси, намиста, ікону. Орієнтовна сума втрат, за словами Едуарда Крутька, становить близько 50 тисяч гривень. Молодий чоловік припускає: імовірно, той, хто зробив свою чорну справу, відвідував музей і прекрасно орієнтувався в тому, де яка річ експонується.

■ ПЛАНІВ ГРОМАДДЯ

Своя лінія

Фармацевтичне підприємство «Лекхім» наступного року розпочне випуск вітчизняної вакцини проти коронавірусу та різних штамів грипу

ливим у рамках угоди про співробітництво терміном на п'ять років, які сторони підписали на початку цього року. «Крім продажу вакцини CoronaVac, — йдеться у поширеному пресрелізі, — співробітництво передбачає організацію масштабного виробництва готових лікарських форм вакцин (у

тому числі CoronaVac) з 2022 року в Україні. А з 2025 року планується організувати повний цикл виробництва основного переліку вакцин».

У новий проект «Лекхім» планує вкласти 25-30 мільйонів доларів. Як відомо, CoronaVac — інактивована вакцина. У ній використовується традиційний

для препаратів такого класу механізм, при якому за допомогою активізації імунної системи вводиться неживий вірус. Випускатимуть профілактичні ліки у наповнених шприцах, що полегшить роботу медперсоналу.

Компанія Sinovac Biotech почала розробляти вакцину, подібну до CoronaVac ще в 2004 році, коли з'явилися штами SARS-CoV першого типу. Тоді китайським фармацевтам вдалося завершити розробку і пройти доклінічну та першу фазу клінічних випробувань нового препарату. Але оскільки розповсюдження вірусу не стало масштабним, подальші дослідження припинили. Втім саме ці розробки дозволили компанії швидко почати роботу зі створення вакцини проти вірусу SARS-CoV-2, який викликає хворобу COVID-19. ■

■ РЕЗОНАНСНА СПРАВА

Щоб не всохло «Древо»

Пограбований етнографічний музей за допомогою небайдужих людей потроху відновлюється

Доки не встановлять повноцінну систему захисту, музей не відновить своєї роботи.
Фото зі сторінки Едуарда Крутька у фейсбуці.

Втім відповіді на всі запитання має дати слідство, що проводиться в межах кримінального провадження, відкритого за статтею ККУ «Крадіжка, поєднана з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище».

Загалом питання безпеки етнографічного музею назріло давно. Частково його вирішувала бездротова сигналізація від компанії Ajax Systems, але, за фатальним збігом обставин, тієї ночі, коли сталася крадіжка, вона була вимкнена. Серед мінусів роботи цієї системи — її залежність від інтернету, який у Козубівці нерідко відсутній. Зокрема, не було його й тієї злощасної ночі, коли злодії здійснили свій злий намір.

«Варто зазначити, що представники Ajax Systems, зв'язавшись зі мною, пообіцяли удосконалити наявну сигналізацію, додавши необхідне обладнання за кошт компанії, — продовжує розповідь Едуард Крутько. —

Приємно, що все-таки існує відповідальний бізнес. Однак давно назріла потреба в тому, аби гарантія безпеки поширювалася на весь двір. Відтак потрібна повноцінна система безпеки з відеокамерами, датчиками руху, засобами оповіщення тощо. Самотужки я цього зробити не міг, адже, за попередніми підрахунками експертів, забезпечення повноцінного захисту такого об'єкта обійдеться десь у 30 тисяч гривень. І от завдяки друзям музею й підтримці широкої громадськості вдалося зібрати приблизно таку суму. Тож найближчим часом будемо замовляти необхідну апаратуру».

Поки що музей повноцінно не працює. І, як стверджує Едуард, доки не встановлять сучасну систему захисту, не відновить своєї роботи. Тут лише прибрали сліди після злодіїв і частину експозиції, яка має більшу цінність, вивезли до надійного місця. Хоч власник музею обладнає: поновити експозицію цілком мож-

ливо, адже колекція зібраних ним та його однодумцями речей велика. До того ж відгукнулося багато людей, готових подарувати музею старовинні речі з домашніх колекцій, аби перекрити те, що вкрадено.

«І фінансово багато хто допомагає — скидає гроші на банківську картку. Звісно, вони не зайві — навіть якщо необхідна на якісну систему захисту сума буде більшою, існують й інші потреби: скажімо, давно пора встановити паркан там, де його немає, зробити водостік тощо. Звісно, ця ситуація дещо вибила мене з колії, — зізнається Едуард Крутько. — Найважче було кілька тижнів замовчувати те, що сталося, — слідчі схилилися до думки, що поки не варто розголошувати інформацію. І оце було найжахливіше — лишитися сам на сам із неприємностями. А коли вже все стало відомо і я отримав значну підтримку людей, багато підбадьорливих слів, тоді, звичайно, стало легше». ■

■ ЗАЙНЯТИСТЬ

Вік живи — вік учись

Майже півтори тисячі жителів Тернопільщини позбулися безробіття завдяки новим професійним знанням

Світлана МИЧКО

В Україні, як і в багатьох інших державах, уже традиційно проходить Тиждень освіти для дорослих. Нагадаємо, що це міжнародна ініціатива, яка проводиться під егідою ЮНЕСКО з 1999 року. В основному її офіційна підтримка в нас здійснюється по лінії Міністерства освіти і науки, однак беруть участь і організації та установи інших сфер, зокрема і служби зайнятості. «Служба зайнятості Тернопільщини також надає низку послуг із професійного навчання дорослого населення, — повідомляє директор Тернопільського обласного центру зайнятості Василь Олещук. — За 8 місяців 2021 року 1 тис. 567 безробітних проходили в нас професійне навчання або підвищували свою кваліфікацію за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Завершили навчання 1 тис. 486 осіб, із них 98% уже працевлаштовано».

Також 19 особам видано ваучери на оплату навчання у закладах освіти України».

За інформацією відділу організаційно-інформаційної роботи ТОЦЗ, сьогодні в системі державної служби зайнятості України діють 11 центрів професійно-технічної освіти, де можна здобути фах і підвищити кваліфікацію за 345 (!) напрямками та професіями — у сферах будівництва, послуг, промисловості, IT-технологій, сільського господарства, транспорту і зв'язку, народних промислів тощо. Це спеціалізовані заклади освіти для навчання дорослого населення, які здійснюють курсове та індивідуальне навчання, в тому числі дистанційно, мають потужну сучасну матеріально-технічну базу з найновішим обладнанням і технікою, а в разі потреби — і місця для комфортного проживання. За вісім місяців цього року 896 жителів Тернопільщини пройшли курс навчання у центрах професійно-технічної освіти Рівного, Львова, Івано-Франківська, Одеси, Полтави та Херсона (через карантин понад 300 безробітних навчалися онлайн із проходженням практики на місцевих підприємствах). Вони здобули спеціальності робітника зеленого господарства, плодоовочівника, тракториста-машиніста, кухаря, рибовода, електрогазозварювальника, продавця тощо. З 893 осіб, які завершили навчання, понад 95 відсотків уже працевлаштовані. ■

■ ОГОЛОШЕННЯ

Втрачені диплом і додаток до диплому КГ №017931 від 25.06.1993 року, реєстраційний №2028 (наказ Київського університету імені Т. Шевченка №780-33 від 25.06.1993 року), видані Каченко Валентині Григорівні, вважати недійсними.

КОЛІЗІЇ

Раз, два, три — олігархом будеш ти

Деолігархізація України виявилася фейковою: ті, хто є ними, навіть не злякались

Тетяна РУБЛЕВСЬКА

Ну це пісня — олігархів майже здолали, корупцію ледь не викоринили, ще трохи — й заживемо, як усі цивілізовані країни! Щоправда, це, на жаль, виявилось фейком. Адже в прийнятому Верховною Радою законі про олігархів є юридична колізія через протиріччя у тому, який орган визначатиме статус олігарха, право надано двом — і РНБО, і НАЗК.

Історично таке голосування має великі заслуги перед тоталітарними режимами країн СНД — за остаточну дискредитацію демократії як системи, чужої пострадянському простору.

А нервові зведення з парламентського фронту світоглядних опозиційних боїв свідчать про назріваючу перспективу затягування боротьби з тотальним впливом олігархів (як силою, що руйнує державу та її інститути корупцією у найвищих ешелонах влади).

А баба Яга — Разумков — проти!

Нагадаємо, запеклі дискусії та суперечки, взаємні звинувачення у підтримці олігархів та блокування трибуни — під такий супровід Верховна Рада ухвалила ініційований президентом України так званий «антиолігархічний» закон. Якщо на Банковій вважають це кроком до зменшення впливу олігархів на владу, то в опозиції та в експертному середовищі говорять про нарощування впливу президента та можливість у ручному режимі «призначати» олігархами своїх опонентів.

Глава фракції «Голос» Ярослав Железняк сказав: «Ось треба було так поспішати і гнати по беззаконню вчора, щоб сьогодні вже починати його судомно виправляти! 100 тис разів говорили, що там є юридичні помилки... Врахували одночасно три (!) правки, які суперечать одна одній».

Турбодепутати вважають, що виправити юридичну колізію в законі про олігархів, що виникла у зв'язку з підтриманням взаємовиключних поправок, можна шляхом відхилення однієї з них або ж внесенням змін до документа після того, як він набуде чинності.

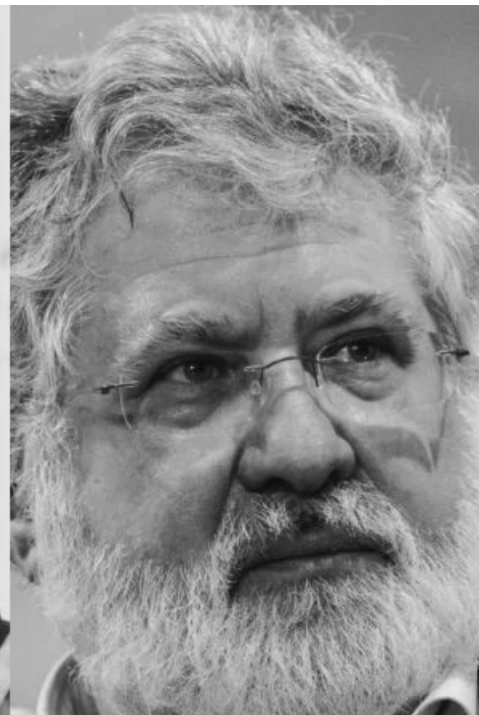
Зокрема, керівник Комітету з питань фінансів, податкової та митної політики нардеп «Слуги народу» Данило Гетманцев сказав: «Дійсно, мова йде про помилку, яку зробив комітет, це наша спільна помилка, але ми це виправимо... або через статтю 131 регламенту, або шляхом внесення змін до цього закону... Ми зараз проводимо консультації. Якщо ми не скористаємося процедурою 131-ї статті, ляже на стіл (на підпис президенту) той, який є (текст законопроекту), а потім ми внесем зміни... Закон через пів року набуде чинності, тому ніяких проблем із цим немає».

Але тут спікер парламенту Дмитро Разумков плутається під ногами «слуг» зі своєю іншою точкою зору. Він вважає, що президент Володимир Зеленський може ветувати законопроект про олігархів через правову колізію.

«Його не потрібно переголосувати, оскільки процедура працює, коли закон голосувався за регламентом, згідно з Конституцією. Я як голова парламенту вважаю, що було порушення регламенту. Тому запускати 131-шу статтю, переголосувати якісь правки — це буде неправильно, — зазначив Дмитро Разумков. — Це можна виправити, або якщо документ буде ветований президентом і повернутий до ВР з пропозиціями, тим більше що президент є автором цього законопроекту; або ж коли закон буде підписаний, і після цього вносити в нього зміни».

Спікер також зазначив, що наступного вівторка будуть проголосовані постанови, що фактично блокуватимуть підпис законопроекту.

«Я сподіваюсь, що до цього часу комітет видасть коректний текст, за котрий голосувала ВР, без маніпуляцій. Якщо це

А ти записався в олігархи?!

станеться, в той же день я підпишу закон і направлю на підпис президенту», — зазначив Разумков.

Тролінг як показник

Але ж чи справді просто помилились, чи так було сплановано: закон прийняти і не прийняти? Це питання постає в усьому своєму непристойно голому вигляді й слідує за народним фольклором: одна нога взута, інша — боса. А як ще викрутитись перед олігархами, «взути» всіх пересічних українців, а головне — показати закордону наші демократичні устремління?

«Слуги» ж не тужать із приводу юридичної колізії: розважаються далі, продовжуючи пінг-понг антиспікеріади. Зокрема, щодо іронічної подяки Разумкова парламентаріям за підтримку його поправки до законопроекту про деолігархізацію, Гетманцев сказав: «У спікера завжди було класне почуття гумору. Я думаю, що це такий вишуканий тролінг». Однак ніхто так не вмів тролити слуг, як вони самі себе. Скажімо, поспіхом прийнятим законом.

А мотивували голосувальний галоп усім, що під руки потрапляло. Зокрема, перманентним невдоволенням самостійністю та своєрідною опозиційністю голови Верховної Ради Дмитра Разумкова до влади «Слуги народу». Сюди ж додумались підтягнути й замах на першого помічника президента Зеленського — Сергія Шефіра, мовляв, олігархи мстять за проєкт закону. Щоправда, остання версія мусолилась недовго — білі нитки, якими зшили цю легенду, порозлазились на очах під масштабними клинами громадянського суспільства. Ну неправдоподібно виглядає, що один з основних зв'язкових президента з олігархами буде рубати гілку, на якій вместилося благополуччя його та гаранта Конституції. Хоча так, дивний збіг, однак справжню причину обстрілу автомобіля Сергія Шефіра навряд чи хтось публічно назве, бо правда — це справи Шефіра, орієновані на координацію гаранта Конституції та олігархів, а не незрілі версії Банкової.

Тінь Кремля

Думки експертів щодо «антиолігархічного» закону розділились так само, як і позиції провладних та опозиційних депутатів у парламенті.

Політолог Володимир Фесенко вважає, що окреслилася олігархічна коаліція. Мовляв, кожна з опозиційних сил захищала інтереси свого олігарха.

«Євросолідарність», природно, «топила» за Порошенка, ОПЗЖ — за Медведчука, Фірташа, Львовичкіна і потен-

ційних олігархів на регіональному рівні. Природно, були проти і друзі Ахметова з різних фракцій та серед позафракційних. Але і з-поміж олігархів знайшлася «слабка ланка» — Ігор Коломойський. Він, мабуть, давно вже примирився з тим, що буде в Реєстрі олігархів, і для нього (та його партнерів у Раді) головне — не вступати в конфлікт із президентом», — вважає Фесенко.

Директор Інституту світової політики Євген Магда, зі свого боку, оцінює ухвалений закон як небезпечний. І бачить у ньому ознаки намагання зусилля Кремля та наслідки слабкості опозиції.

Євген Магда критикує визначений законом механізм того, кого вважатимуть олігархом. Це визначає РНБО, всі члени якого призначаються указами президента.

«Отже, сам Зеленський визначатиме, хто є олігархом?» — зауважує політолог.

Однією зі справжніх цілей цього документа він вважає не боротьбу з впливом олігархів, а спробу тиску на експрезидента Петра Порошенка, якого на Банковій уже два роки намагаються притиснути.

Загалом же, на думку експерта, олігархом можуть оголосити будь-кого зі статками понад 80 мільйонів доларів, а в Україні таких декілька тисяч.

«Усім їм можуть запропонувати сидіти тихо, не відсвічувати і чекати, як в анекдоті про радянську армію, «три зелені свистки». Але в цьому випадку маються на увазі «свистки» від команди Зеленського», — іронізує Магда.

Олігархічна диктатура президента?

Голова аналітичного центру «Інститут законодавчих ідей» Тетяна Хутор зазначає, що Інститут п'ять років аналізує законопроекти на наявність корупційних ризиків, але саме цей законопроект можна по праву назвати найяскравішим прикладом надання «неконтрольованих» повноважень органу влади без будь-яких запобіжників, наслідки чого важко передбачити.

Суть прийнятого Закону зводиться до надання РНБО на чолі з президентом повноважень визнавати фізичних осіб олігархами та контролювати контакти посадовців з такими особами та їх представниками», — вважає Тетяна Хутор.

На її думку, основними загрозами нового Закону є:

— Отримання небувалих повноважень РНБО надавати та позбавляти статусу олігарха на власний розсуд.

— Можливість посадити на «гачок звільнення» будь-якого посадовця, адже відтепер одна незадекларована зустріч із

представником олігарха, який не представився, є підставою для позбавлення посади.

— Створення комфортних умов для існування «нових» олігархів «з бездоганною діловою репутацією», без обмежень, які поширюються на старих.

— Потрапляння до реєстру не лише олігархів, а й великих бізнесменів через розмиті критерії належності до олігархів.

Власне, все, що вписано в характеристику олігарха за цим фейковим законом, сьогодні має президент Володимир Зеленський. Можливо, є підстави називати його вже «громадянин олігарх Зеленський»?

Напевне, запитання, чи використовує пан Зеленський політичну владу для збільшення капіталів свого оточення, є риторичним.

«У легенду про бідного царя, в якого багаті слуги, я не вірю, — зазначає економіст, експерт фінансів Ігор Уманський. — Звичайно, особисто громадянин олігарх Зеленський грошей у руки не бере. Зате люди президента контролюють чимало державних підприємств, міністерств і відомств. А в цих підприємствах, міністерствах і відомствах, за інформацією ЗМІ, процвітає корупція.

За найтаємнішими чутками, з цієї корупції ніби навіть платять надбавки депутатам, звісно, не офіційно, а в конвертах. Зрозуміло, це предмет для дослідження НАЗК, НАБУ та інших кваліфікованих співробітників. Можливо, одного прекрасного дня вони щось накопують».

Чи контролює Зеленський ЗМІ? Авжеж! Так, президент — не власник. Але він як хоче, так і користується медіа. Крутить значною частиною медіа з вигодою для себе і свого оточення.

Не обов'язково впливати фінансово. А ось впливати адміністративно, через лояльну Нацраду з ТВ — це 100% про нашого Зе. Не просто так інші олігархи хвалять громадянина олігарха Зеленського в ефірах ТВ?

З прийняттям недоперепрацьованого закону Зеленський буде й надалі контролювати ЗМІ через закон «про олігархів». Опосередковано, через РНБО, але це все буде він. Якщо, звичайно, РНБО не визнає очевидний факт, що президент — олігарх.

І доки саме цей персонаж сидить на Банковій, перспективи в нашій країні є лише в «общині 95 кварталу» та тих, хто докола нього зв'язаний, на ньому зав'язаний і з ним пов'язаний. Володимир Зеленський, звісно, хоче справляти враження проєвропейського політика, але далі, окрім словесних намірів, на жаль, справа не йде. ■

ЇХНІЙ ВИБІР

Ва-банк Саакашвілі не вдався

У Грузії правляча партія лідирує на місцевих виборах, а Україна намагатиметься повернути «блудного сина»

Ігор ВІТОВИЧ

Правляча проросійська партія Грузії «Грузинська мрія», за результатами остаточного підрахунку протоколів, набирає понад 46,56 відсотка голосів на місцевих виборах, що відбулися 2 жовтня. На другому місці — опозиційна партія «Єдиний національний рух» (ЄНР), яку заснував експрезидент Грузії Міхеїл Саакашвілі, що здобуває 30,7 відсотка голосів. На третьому місці з великим відривом фінішувала партія експрем'єра Георгія Гахарії «Для Грузії» з 7,79 відсотка голосів. Усього у виборах брали участь 50 партій. Явка виборців становила 51,92 відсотка. Проголосували понад 1,81 мільйона виборців.

Перемога увосьме

Прем'єр-міністр Грузії Іраклій Гарібашвілі вже привітав своїх однопартійців та прихильників із перемогою: «Я хочу привітати вас усіх. Дорогі мої, для нас велика честь перемогти у восьмий раз. Я хочу привітати вас і кожного члена партії «Грузинська мрія».

Представники грузинської опозиції, включно з Міхеїлом Саакашвілі, який є неформальним лідером партії ЄНР, вважають місцеві вибори референдумом, який має стати підставою для призначення дострокових парламентських виборів, якщо правляча партія набере менше 43 відсотків голосів виборців. Про це домовилися під час переговорів про вихід із політичної кризи у Грузії. Відповідну угоду підписали навесні 2021 року представники правлячої партії й опозиції за посередництва голови Європейської Ради Шарля Мішеля, зазначає інформагентція «Інтерфакс».

У ЄНР довго відмовлялися підписувати угоду. Через позицію опозиційної партії наприкінці липня «Грузинська мрія» вишла з угоди і заявила, що умова про призначення дострокових парламентських виборів більше не чинна. Та на початку вересня ЄНР заявила, що все-таки підпише угоду. У «Грузинській мрії» відповіли, що не повертатимуться до цього питання,

вважають угоду нечинною, а парламентські вибори не призначатимуться.

Гамарджоба, Міхо

Міхеїл Саакашвілі у передчутті, що ці вибори є вирішальними для нього як політика, так і майбутнього Грузії, за чотири дні до їх проведення прибув до Грузії через Батумі (як потім з'ясувалося, нелегально — у вентиляційній кабіні трейлера, яким кермував його спілник). Його затримали напередодні виборів у Тбілісі та помістили до слідчого ізолятора. Перед цим Саакашвілі закликав своїх прихильників зібратися 3 жовтня на площі Свободи у Тбілісі. У Грузії на Саакашвілі заведено чотири кримінальні справи, за деякими з них колишній президент був заочно визнаний винним і засуджений. Зокрема, до 3 і 6 років ув'язнення.

Проте партія колишнього президента Грузії Саакашвілі вірить у свою перемогу в столиці, можливо, і в країні. «У нас будуть дострокові парламентські вибори в Грузії, і завдяки цій перемозі колишній президент Грузії Міхеїл Саакашвілі, звичайно ж, буде звільнений з в'язниці» — заявив лідер партії ЄНР та кандидат у мери Тбілісі Ніка Мелія.

Для таких заяв є підстави, оскільки кілька опозиційних партій Грузії заявили в неділю про фальсифікації на ми-

Опозиція заявила про фальсифікації на виборах у Грузії.

нух муніципальних виборах, проведених на тлі арешту колишнього президента Міхеїла Саакашвілі. Про це повідомляє агенція «Франс Пресс» із посиланням на свого кореспондента в Тбілісі.

«Ми бачили залякування виборців і підкуп голосів перед виборами, а потім багаторазове голосування в день виборів», — сказав АФР Георгій Барамідзе, лідер партії «Єдиний національний рух». Він також пообіцяв, що його формування використовуватиме «всі законні засоби для скасування цієї фальсифікації».

Лідер партії «Лело» Бадрі Джапарідзе також засудив «широкомасштабне залякування», повідомляє кореспондент.

Політична криза в Грузії триває після того, як опозиція засудила масові фальсифікації на парламентських виборах в жовтні 2020 року, на яких нібито перемогла «Грузинська мрія».

Стосовно самого Міхеїла Саакашвілі, то він оголосив голодування після свого затримання в Грузії. Він заявив, що вважає себе політичним в'язнем, вимагає зустрічі з консулом України і не згоден зі звинуваченнями, які раніше висунули йому грузинські слідчі органи. Президентка країни Саломе Зурабішвілі в свою чергу зазначила, що «ніколи» не помилує Са-

А ТИМ ЧАСОМ...

На виборах мера Тбілісі, за даними ЦВК, чинний очільник міста, член партії «Грузинська мрія» Каха Каладзе набирає майже 45 відсотків голосів. Але цього недостатньо для перемоги в першому турі (треба понад 50 відсотків). Голова «Єдиного національного руху» Ніка Мелія отримав підтримку в майже 34 відсотки виборців. Другий тур виборів мера столиці відбудеться 30 жовтня.

Нагадаємо, колишній футболіст кийівського «Динамо» Каха Каладзе вперше був обраний мером Тбілісі в жовтні 2017 року. Це його друга спроба сісти в крісло очільника грузинської столиці.

акашвілі. Хоча український президент Володимир Зеленський й замовив за нього словечко та додав, що Україна намагатиметься повернути додому свого громадянина: «Пан Саакашвілі є громадянином України, тому всі інституції, включно з Міністерством закордонних справ і нашими посольствами, які працюють у Грузії, і на рівні посла Грузії, який працює в Україні, і на рівні розмов між нашими Кабінетами Міністрів, на рівні розмов прем'єрів — ми всі будемо цим займатися». Ось так Україна виявилася вплетаною в ще один міжнародний скандал. ■

НОВИНИ ПЛЮС

У Білорусі ліквідували Гельсінський комітет

Верховний Суд Білорусі ліквідував Білоруський Гельсінський комітет. Це була остання незалежна організація, що займалася захистом прав людини і яка легально працювала в Білорусі. Основою для ліквідації Білоруського Гельсінського комітету було нібито порушення закону, пов'язане зі спостереженням на минулорічних президентських виборах. Із заявою заборонити діяльність організації виступило Міністерство юстиції РБ. Голова Білоруського Гельсінського комітету Олег Гулак висловив думку, що організацію ліквідують. На його думку, це політичне рішення, що є частиною теперішньої хвилі утисків і ліквідації громадських організацій та інституцій у Білорусі. Зокрема, вже закрито діяльність білоруського ПЕН-центру, Білоруської спілки журналістів і Товариства білоруської школи. На підтримку Комітету виступила низка міжнародних правозахисних об'єднань. Незважаючи на рішення суду, Білоруський Гельсінський комітет обіцяє продовжувати свою роботу і далі.

ФРН 31-й День національної єдності: різниця між заходом і сходом досі є

Німеччина відсвяткувала 3 жовтня День національної єдності. 31 рік тому відбулося об'єднання двох німецьких республік у єдину Федеративну Республіку Німеччина. Центральні вчорішні свята відбулися в місті Галле. У них брала участь канцлерка Ангела Меркель, яка прощається зі своєю посадою. Ангела Меркель у промові на урочистостях у День німецької єдності наголосила на важливості відстоювання здобутків демократії. Так звана «остання промова» канцлерки була підсумком чотирьох термінів її повноважень та накреслила перспективи для розвитку Німеччини в майбутньому. Присутні підтримали триваліми оплесками останню промову Меркель та, аплодуючи, підвелися зі стільців.

Річниця возз'єднання Німеччини стала нагодою для підбиття підсумків спільного тридцятиріччя. Зокрема, тижневик «Шпігель» стверджує, що надалі є різниця між сходом та заходом. Колишній спікер Бундестагу Вольфганг Тірсе зауважив, що в 1990 році чимало західних політиків не усвідомлювали, з якими проблемами вони зіткнуться під час реформування економіки колишньої Німецької Демократичної Республіки. І жодними святковими урочистостями не приховати надалі існуючі поділи між двома колишніми Німеччинами. Доводом тому є те, що за період після возз'єднання німецьких земель близько 4 мільйонів мешканців колишньої НДР полишили свої домівки і переїхали жити до більш заможних західних земель.

Восьмеро загинув унаслідок катастрофи літака в Мілані

Вісім людей загинули в катастрофі невеликого приватного літака марки Pilatus PC-12, який упав на двоповерховий офісний будинок на передмісті Мілана на півночі Італії, повідомила агенція «Рейтер». Через поточну реконструкцію двоповерхова будівля, на яку впав літак, була порожньою. За інформацією агенції «Ассошіейтед Пресс», у результаті інциденту загинуло вісім людей — шестеро пасажирів, серед яких була дитина, і два пілоти. Національність загиблих влада не повідомляє. За попередніми даними, всі загиблі пасажирів — французи. ■

О ЧАСИ, О ЗВИЧАЇ

Знай своє місце, жінко

На перших в історії Катару парламентських виборах слабка стать зазнала поразки

Олег БОРОВСЬКИЙ

У Катарі в суботу, 2 жовтня, відбулися перші в історії держави парламентські вибори. Жителі країни обирали 30 з 45 членів Меджлісу аш-Шура — консультативних зборів при емірі, органу, який наділений лише обмеженими парламентськими повноваженнями. Вибори в Меджліс аш-Шура прописані в Конституції Катару, прийнятій на референдумі в 2003 році, — проте за майже 20 років їх неодноразово відкладали і так і не провели. Як відомо, в Катарі наступного року відбудеться чемпіонат світу з футболу, тому авторитарна влада країни вирішила продемон-

струвати світу свою «демократичність» і нарешті таки дозволила хоч імітацію виборів.

Участь у виборах була формально дозволена також жінкам, хоча їх серед претендентів на обрання до державного органу країни було лише 26 із загальної кількості 233 претендентів, передає інформагентція дpa. У підсумку, жодну з 26 кандидаток не обрали до Меджлісу. Всі 30 виборних місць здобули кандидати-чоловіки. Ще 15 представників призначить емір. З 2013 року цей пост займає Тамім бін Хамад бін Халіфа Аль Тані. Катар — абсолютна монархія, останнє слово там за еміром, а політичні партії заборонені. Явка виборців стано-

вила 63,5 відсотка, повідомило МВС Катару в неділю, 3 жовтня.

Меджліс аш-Шура зможе схвалювати закони, державний бюджет і наглядати за роботою міністрів. Водночас цей орган не контролює поліцію та збройні сили, економічну й інвестиційну політику держави. Усі рішення консультативна рада мусить приймати двома третинами голосів, а потім їх ратифікує емір. Катар — заможна країна, що є одним зі світових лідерів із виробництва й експорту скрапленого газу.

Вибори вважаються суперечливими, бо проголосувати змогла менша частина населення, зазначає агентство дpa. У Ка-

Жінки голосували, але до парламенту не потрапили.

тарі, населення якого становить три мільйони осіб, можливість проголосувати мали лише 300 тисяч мешканців. Це пов'язано з законом, прийнятим в серпні 2021 року. Згідно з текстом документа, виборчим правом володіють тільки нащадки тих, хто жив у Катарі до... 1930 року. Багато жителів Катару походять з інших країн, серед них більшість є трудовими мігрантами.

Владу емірату неоднора-

зово звинувачували в порушенні прав мігрантів, задіяних на будівництві спортивних об'єктів. Катар також виявився заміншаним у корупційному скандалі, пов'язаному з вибором країни-господарки мундіалю. Однак у ФІФА відмовилися визнати, що керівництво організації присудило Катару проведення чемпіонату з футболу за хабар із боку влади цієї країни, як і переносити чемпіонат світу до іншої країни. ■

НАШІ ГРОШІ

Паски на середній позначці

Перший варіант Держбюджету-2021 скорочує плановий дефіцит, збільшує зарплати, а також витрати на суддів і правоохоронців

Олег ГАНСЬКИЙ

В Україні стартував бюджетний процес. Проблеми, які стоятимуть наступного року перед державою, — фундаментальні. З одного боку, треба 393 млрд гривень на сплату боргів та плюс ще 181 млрд гривень піде на обслуговування боргу. У кошторис ці гроші не закладені, і їх доведеться позичити. З іншого боку, значного фінансування вимагає Пенсійний фонд. Зрештою, оскільки ми живемо в час війни, то й оборонний сектор. Уряд намагався знайти компроміс. Утім базовий варіант Держбюджету, який розглянули в Верховній Раді — тільки перший крок у цьому процесі. Далі будуть пропозиції народних депутатів щодо збільшення фінансування окремих галузей і окремих статей, які зазвичай є значно фундаментальнішими, ніж може дозволити собі держава.

Рай для військових і студентів?

Міністр фінансів Сергій Марченко нещодавно представив у Верховній Раді проект Державного бюджету на 2022 рік. Чиновник заявив: головним пріоритетом будуть медики, їх зарплати мають зрости в 1,6 раза. Також серед пріоритетів — військові та ветерани: влада планує забезпечити житлом усіх ветеранів АТО, які перебувають у житловій черзі.

Також Марченко акцентував на масштабній цифровізації країни, витрати на неї збільшать в 1,7 раза. Вперше з 2017 року планують збільшити стипендії студентам і надати рівні можливості для кожної дитини отримати якісну освіту. «Головний фінансовий документ нашої країни — це бюджет інвестицій в людину, країну і майбутнє», — сказав Марченко. За словами чиновника, проект кошторису реалістичний і збалансований. А отже, документ, на думку Марченка, зуміє поживити економічну динаміку та відновити споживчий та інвестиційний попит.

Головні цифри Держбюджету-2022 оприлюднив прем'єр-міністр Денис Шмигаль. За його словами, основні макроекономічні параметри держбюджету будуть такими: зменшення дефіциту бюджету до 3,5%, зменшення державного боргу, зростання зарплат, стабільний курс гривні, зниження інфляції, рекордний за останні 10 років рівень зростання ВВП.

Витрати бюджету: медицина — 197,2 млрд грн, освіта — 185,6 млрд грн, підтримка Пенсійного фонду — 531 млрд грн, соціальний захист — 320 млрд грн, оборона — 319,4 млрд грн, культура — 13,5 млрд грн, спорт — 11,3 млрд грн, будівництво доріг — 124 млрд грн.

За словами очільника українського уряду, проект Державного бюджету на 2022 рік передбачає зростання заробітних плат медичних працівників, збільшення стипендій для студентів навчальних закладів, а також фінансування 100% черги для ветеранів АТО для придбання житла.

Доходи Держбюджету наступного року мають становити 1 трлн 277 млрд грн, що на 161 млрд грн більше в порівнянні з нинішнім роком. Витрати складуть 1 трлн 65 млрд грн, таким чином, дефіцит бюджету в 2022 році становитиме 188 млрд грн, знизившись із 5,5% до 3,5% ВВП. Державний борг — 2,7 млрд грн.

Зростання реального ВВП України очікується на рівні 3,8%, інфляція — (грудень до грудня) складе 6,2%, середній курс гривні до долара — 28,6-

28,7 гривні за долар. Номінальний ВВП України складе 5368,7 млрд грн, середньомісячна зарплата — 15 258 гривень, рівень безробіття — 8,5%.

Влада «мінус», оборона — «плюс»

Експерти зазначають, що після стрімкого зростання в 2021 році видатків на Верховну Раду, Президента і Кабінет Міністрів у 2022-му їх бюджетні «апетити» будуть трохи скорочені — сумарно на 6,7%.

Фінансування Міністерства внутрішніх справ майже не зміниться, але фінансування правоохоронних органів виросте: за рахунок скорочення на 1,93 млрд грн коштів на закупівлю вертольотів міністерство збільшить витрати правоохоронних структур.

Витрати на Міністерство оборони виростуть більш істотно — на 11,4%, або 13,4 млрд грн. Більше також отримають Головно управління розвідки Міноборони (+ 11,8%) і Служба зовнішньої розвідки (+ 11,2%).

Розширене фінансування також отримає антикорупційна та інша правоохоронна інфраструктура: офіс генпрокурора — на 17,5%, Національне агентство з питань запобігання корупції — на 12,7%, Національне антикорупційне бюро — на 10,6%, Державне бюро розслідувань — на 3,4%.

Поліпшать своє матеріальне становище і нереформовані судді: витрати на Державну судову адміністрацію виростуть на 13%, а на нещодавно створений Вищий антикорупційний суд — на 36%. При цьому фінансування Верховного та Конституційного судів «оптимізується».

«У проекті Державного бюджету України на 2022 рік на потреби Міністерства оборони передбачено меншу суму, ніж необхідно, — заявив заступник міністра оборони Олександр Носов. — Нам пропонується виділити 131 млрд грн. Але нам цього недостатньо, нам необхідно, щоб нормально закінчити наступний, близько 170 млрд грн».

«Соціальний», але не «проїдання»

«Цей бюджет певною мірою унікальний, оскільки йому передувала нарешті ухвалена бюджетна декларація, яка і позначає основні вектори та стратегічні напрямки, за якими буде формуватися як політика держави, так і бюджет країни», — сказала голова підкомітету з питань видатків держбюджету Комітету ВРУ з питань бюджету Леся Забуранна.

За її словами, Держбюджет-2022 «буде відповідати реальності і враховувати основні пріоритети розвитку України».

Чи не найбільше очікують «постковідного» 2022 року українські лікарі — їхня зарплата має зрости в 1,6 раза.

Фото з сайту vitae.com.ua.

«Будуть і далі в пріоритеті розвиток інфраструктурних проєктів, будівництво доріг, великих капітальних інвестицій, планується збільшення витрат на медицину на 34 млрд грн. Мене засмучує, що це не буде 5% від ВВП. Хоча я вважаю, що останні події у світі та Україні чітко демонструють, що медицина має бути пріоритетним напрямом», — сказала законодавець.

Позитивною тенденцією проєкту бюджету вона назвала прагнення до скорочення дефіциту бюджету. «Тобто не формувати «бюджет проїдання», хоча соціальні ініціативи — підвищення заробітної плати, соціальні виплати — будуть присутні. Однак бюджет буде все ж націлений на розвиток національної економіки і великих інфраструктурних напрямів. Тому можна сказати, що це буде реальний бюджет з акцентом на розвиток», — наголосила вона, додавши, що головний кошторис країни повертає Україну до стратегії систематичного зниження дефіциту бюджету і боргового навантаження.

Ексзаступник міністра економіки Павло Кухта додає: різке скорочення планового дефіциту з 5,5% до 3,5% ВВП є правильним рішенням. «Нарешті ми повертаємося до динаміки, в якій жили до «ковідного» 2020 року, а саме — починаємо менше позичати. Згідно з проєктом держбюджету, ми платимо за відсотками більше, ніж беремо в борг. Це називається «первинний дефіцит» і означає, що ми поступово скорочуємо свої борги і боргове навантаження», — написав він.

«Оборонка» — за рахунок Заходу...

Це один плюс, на його думку, це продовження тенденції до незначного, але все ж зниження частки доходів бюджету у ВВП: з 24,6% у 2021 році до 23,6% у наступному. «Це теж добре, оскільки означає нехай і маленьке, але зниження навантаження держави на економіку. Держава менш ефективна, ніж приватний сектор, і в наших умовах і так перерозподіляє занадто велику частину національного багатства».

Утім дохідна частина бюджету залежить від ухвалення контраверсійного законопроєкту №5600. Проти багатьох його положень виступав бізнес та економісти, зараз цей законопроєкт узгоджується з істотними змінами в профільному комітеті Верховної

Ради. Від того, в якому вигляді він буде ухвалений, залежить як виконання держбюджету-2022, так і його вплив на економіку», — додав він.

На його думку, важливим є також заплановане суттєве збільшення зарплат для лікарів — до 22 500 грн у середньому, або в 1,6 раза. «Це логічний і правильний крок, враховуючи виснаження лікарів «ковідним» роком», — сказав Кухта. — Важливий елемент бюджету — забезпечення 34 млрд субсидій на опалювальний сезон 2021/2022 років. Це передбачено як проєктом бюджету на 2022 рік, так і змінами в бюджет-2021, представленими урядом до Верховної Ради. Цієї суми повинно вистачити, щоб забезпечити людей субсидіями на час складної зими, яку нам готує РФ».

Експерт водночас пропонує полегшити доступ громадян до субсидій. «Доступ до субсидій очевидно повинні полегшити. Важливо, щоб усі вразливі верстви населення реально їх отримали, а не залишилися один на один зі зростанням платіжок, — коментує він. І продовжує: Витрати на «оборонку» закладено на рівні 5,95% ВВП, або 320 млрд грн. Питання полягає в тому, що значна частина збільшення оборонних витрат, близько 40%, — це міжнародна офіційна підтримка США, Франції і Великобританії. Тобто зростання більшою мірою очікується за рахунок зовнішньої підтримки, від надання якої ми будемо суттєво залежати. А, власне, самі витрати на оборону були збільшені тільки на 5,8%».

Є в експертів питання і щодо фінансування капітальних витрат. «Річ у тім, що значна їх частина безпосередньо пов'язана з ресурсним законопроєктом №5600. Найбільше від «можливих майбутніх» податкових надходжень з «5600» залежать 70% витрат на розвиток транспортної інфраструктури, 52% витрат на розвиток стратегічної промисловості та 35% витрат на культуру. А також фінансування об'єктів «Великого будівництва» — навчальних закладів та сфери культури».

І знову фінансуємо чужих

На думку Кухти, представлений урядом бюджет адекватний ситуації, що склалася, адже він повертає нас до стратегії систематичного зниження дефіциту бюджету й боргового навантаження. Що є критично важли-

А ТИМ ЧАСОМ...

Вакцини на боці бюджету

Через велику кількість невакцинованого населення Державний бюджет України на 2022 рік може недоотримати заплановані надходження. Жорсткий карантин, який може бути оголошений як наслідок різкого зростання захворюваності, призведе до того, що доходи країни будуть падати. При цьому головний фінансовий документ доведеться коригувати.

Таку думку висловив народний депутат України Олексій Устенко, додавши, що епідемія, на його думку, безумовно вплине на виконання головного фінансового документа країни.

«Міністр охорони здоров'я України Віктор Ляшко каже, що більшість населення, яке потрапляє в лікарню, хворіє у важкій формі — це люди невакциновані. За прогнозами, смертність буде збільшуватися», — сказав нардеп і додав: «Якщо не буде задовільною вакцинація і якщо буде карантин, надходження в бюджет падатимуть».

вим для стабільності нашої економіки. З іншого боку, за його словами, занепокоєння все ж викликає значне покладання надій уряду на суперечливий законопроєкт №5600, а також міжнародну фінансову допомогу в оборонній сфері. «Зараз важливо зберегти й ухвалити Держбюджет-2022 приблизно в такому вигляді, як він був поданий. Це важливо для забезпечення макроекономічної стабільності та розвитку країни», — резюмував він.

Так оптимістично фінансовий документ сприймають не всі. Заступник голови Комітету Верховної Ради з питань економічного розвитку Дмитро Кисилевський стверджує: «Весь бюджет пронизано трьома системними проблемами. Перша — нерозуміння важливості експорту, причому не сировинного, а високотехнологічного. Друга — нерозуміння того, що експорт складних товарів не росте сам собою, а потребує державних зусиль, причому починаючи з виробництва і закінчуючи просуванням та захистом на зовнішніх ринках. І третє — нерозуміння різниці для економіки між купівлею імпортного товару й українського».

Нардеп зазначає: «Впадає у вічі нарощування дефіциту торгівельного балансу. За урядовими розрахунками, експорт товарів та послуг у 2022 році зростає на 6,5%, до 70,3 млрд доларів, тоді як імпорт — на 9,2%, до 78,9 млрд доларів. Тобто українська економіка заплатить за імпорт на 8,6 млрд доларів більше, ніж заробить на експорті. Це наша хронічна хвороба, лікуванням якої уряд себе не надто обтяжує».

Інакше кажучи, уряд поки не зрозумів того, що є зв'язок між примітивізацією і недостатнім ростом українського ВВП з одного боку та відкритістю економіки для імпорту високотехнологічних товарів, які в переважній більшості є субсидованими урядами країн походження, — з іншого».

Також, за його словами, в такій ситуації державні видатки, які мали б поживити економіку, поживають економіку інших країн через імпортовані товари. Те саме стосується і відсутності державної політики щодо стимулювання переробки сировини замість стимулювання її експорту. «Очевидно, що її переробка в інших країнах забезпечує зайнятість, податки та економічне зростання там, а не у нас», — наголошує нардеп. ■

■ ФАКТИ ІСТОРІЇ

Друга світова війна: український вимір

Відповідь сусіду-агресору на викривлення історичних фактів

Анатолій КОВАЛЬЧУК
Київ

Першого вересня 1939 року почалася, а другого вересня 1945 року закінчилася велика шестирічна війна, що отримала назву Другої світової.

Для деяких народів, у тому числі українського, війна почалася набагато раніше. Зокрема, закарпатські українці, землі яких після Першої світової війни ввійшли до складу новоствореної Чехословаччини, вступили у війну з угорським агресором ще в березні 1939 року. Після знищення німцями Чехословаччини українські патріоти на чолі з Августиним Волошином проголосили заселені русинами-українцями території Закарпаття незалежною державою — Закарпатською Україною. Проте її ніхто не визнав. Існувала вона недовго. Чому?

Утворення Української держави в самісінькому центрі Європи не входило до планів ні комуніста Сталіна, ні націонал-соціаліста Гітлера. Обидва диктатори, незважаючи на взаємну ворожо-непримирну риторику, знюхалися на базі дещо схожих партійних ідеологій, політичних програм і практик та агресивних прагнень. Великі демократичні країни (передусім Великобританія і Франція), керуючись власними вузькоєгоїстичними інтересами, могли й не знати, що русини — єдиний корінний народ Закарпаття. Проживаючи тисячі років на рідній землі, вони мають право на політичне і державне самовизначення.

Сталінський режим стривожився — яка це може бути Україна за Карпатами, якщо в складі Московської імперії є маріонеткове утворення під назвою УРСР? За згодою Гітлера в Закарпаття вторглися угорці й жорстоко придушили визвольний виступ русинів. Єдиною силою, яка реально допомагала їм у боротьбі за волю, були українці з Галичини. Декілька сотень членів ОУН добровільно прибули в Закарпаття і взяли участь у боях з агресором. Через перевагу регулярної угорської армії українські загони були розбиті й відступили в гори. Багатьох полонених карателі підло розстріляли. Закарпаття відійшло до складу Угорщини — сателіта Німеччини.

Важливим чинником участі українців у бойових діях першого періоду Другої світової стало те, що чимало мешканців Західної України, яка входила на початок вересня 1939 р. до складу Польщі, служили в її збройних силах. Тому, вірні присязі, вони з перших днів війни разом із поляками відбивали наступ вермахту. Хоча мали підстави не любити польську владу за грубе порушення національних прав українського населення. У міжвоєнний час чимало патріотів, зокрема ОУН, вважаючи польську державу окупантом, вели проти неї підпільну боротьбу. Незважаючи на це, багато вояків-українців загинули в боях, зазнали поранень або потрапили в німецький полон. Ніхто й ніколи не називав їх зрадниками чи поплічниками ворога.

Значною мірою з українців були сформовані бойові частини Червоної армії, які 17 вересня 1939 року перейшли західний кордон УРСР і вступили на територію тодішньої Польщі, яка фактично програла війну. Нібито з метою захистити українське населення Галичини й Волині від німецької окупації. Хоча нині знаємо, що підписаний у Кремлі 23 серпня 1939 р. таємний додаток до угоди між СРСР і Третім рейхом (пакт Молотова—Ріббентропа) передбачав знищення польської держави і поділ її території між обома «дружними» червонопрапорними країнами. Польська влада називала дії Кремля підлим ударом у спину в той момент, коли її знекровлена армія ще чинила опір німцям.

Знаємо, що після нападу Німеччини на СРСР багато українців, які служили в Червоній армії, героїчно воювали за рідну землю, гинули в боях, потрапляли в оточення й полон. У 1943 році, після відступу німців зі Східної України десятки тисяч чоловіків, навіть 16-річних юнаків, польовими військоматами були мобілізовані до Червоної армії. Не обмундировані, не навчені військової справи малолітні хлопці відразу були кинуті в бої і масово гинули. Часто це траплялося за декілька кілометрів від рідних сіл і міст. У майже тридцяти тисячах братських могилах на території України спочивають загинувши сини нашого народу!

В арміях США й Канади, які брали участь у війні проти Німеччини на Західному фронті, також було багато вояків українського походження. Українці хоробро воювали у складі сформованої на Харківщині Чехословацької бригади Людвіга Свободи.

Понад 60% і більше особового складу всіх чотирьох Українських фронтів становили українці. Українцем був і лейтенант Олексій Берест, який разом із двома солдатами 30 квітня 1945 р. встановив прапор Перемоги над Рейхстагом. На відміну від Єгорова і Кантарії, він через свою національність не отримав звання Героя СРСР, оскільки Георгій Жуков не любив українців.

У період з 9 до 20 серпня 1945 р. десятки тисяч українців воювали у складі Забайкальського і двох Далекосхідних фронтів проти Квантунського угруповання Японії.

2 вересня 1945 р. у Токійській затоці на борту американського лінкора «Міссурі» Японія підписала акт про капітуляцію. Свої підписи під ним поставили представники країн-переможців: США, Великобританії й Китаю. Від імені СРСР Акт підписав українець генерал-лейтенант Кузьма Дерев'яно.

Наведені факти доводять важливість внеску українського народу в перемогу країн-учасників антигітлерівської коаліції у Другій світовій війні і заперечують викривлення історичних фактів президентом сусідньої держави. ■

■ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Націоналізм — це базис держави

Побудова української України для українців — основне стратегічне завдання української нації

Степан ТРОХИМЧУК,
професор, голова Львівського обласного відділення Всеукраїнського об'єднання ветеранів Львів

*Люди сильні тоді,
коли відстоюють сильну ідею*

*З. Фрейд
Нація без націоналізму —
організм без імунітету.*

І. Франко

Кожна модерна нація побудувала або намагається побудувати унітарну мононаціональну державу, в якій вона вільно і без тиску ззовні створює умови для процвітання і для свого майбутнього мирного життя і розвитку. Так наші сусіди побудували польську Польщу для поляків, чеську Чехію для чехів, хорватську Хорватію для хорватів тощо. Ці нації не відчують національного приниження, визиску й асиміляції сильнішим сусідом чи колонізатором, вільно розвивають свою економіку, соціальну сферу, мову, культуру, плекають самобутність, у них відсутній страх за своє майбутнє. Національні меншини тут теж мають усі можливості для повноцінного життя, бо вони сприяють корінній нації.

Українці протягом віків не тільки мріяли, а й жертвовно боролися за свою свободу і власну національну державу, багато з них навіть у колоніальних умовах відчували себе вільними. Візьміть для прикладу Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українку, М. Драгоманова, М. Міхновського, С. Бандеру, В. Чорновола та багатьох інших борців. Незалежна Україна існувала в піснях і думках, оспівувалася в художніх творах, у народному епосі. І ось 30 років тому ми з великими віковими жертвами добилися відновлення своєї державності, попередниками якої була Русь із центром у Києві, Галицька Русь, Велике Литовське князівство, Козацька держава Б. Хмельницького та І. Мазепи, Українська держава часів Центральної Ради, Гетьманату і Директорії, Карпатська Україна!

Дуже дорогою ціною відновилася наша державність: московські більшови-

ки-селекціонери протягом свого 75-річного панування кривавим котком прокотилися нею, організувавши три штучні голодомори, фізичне винищення всіх незалежників, інтелігенції, всього цвіту нації, залякуванням і приниженням тих, хто вижив у цій страшній м'ясорубці. Вони надіялися, що живими залишилися лише раби, а раби повинні родити лише рабів. Але глибоко помилилися. Гени свободи залишилися в генетичному коді кожного українця. Український націоналізм перемогти не вдалося. Він був, є і буде базою української національної ідеї, яку нікому і ніколи не вдасться здолати. Але, на жаль, частині українців, типовим представникам колгоспної ери, їм вдалося прищепити цей ген рабства. Вони ще й сьогодні ладні бути рабами чужинців у своїй не своїй вільній Україні, державі української нації. Національний суїцид, напевно, залишився ще як національна ідея в частини совкових хохлів і малоросів, які досі не доросли до українців.

Згідно з масовими опитуваннями, які замінюють перепис населення, в сучасній Україні етнічні українці складають 92% її населення, а це, за міжнародними стандартами, свідчить про мононаціональність нашої держави. Серед національних меншин вирізняються росіяни (6%), євреї (0,2%), поляки, угорці, білоруси, румуни, молдовани. Корінними націями є також кримські татари, кримчаки, гагаузи, які за межами України не мають власних етнічних держав. Перераховані президентом В. Зеленським на параді незалежності десятки дрібних етносів і народностей РФ представлені невеличкими громадами, вони переважно російськомовні і сповідують ідеї «русского міра» та не мають відчутного впливу на життя нашого суспільства.

Історичний розвиток не має заднього ходу, його поступ іде по висхідній. Українці вже ніколи не повернуться до становища колоніальних рабів, Вільна Незалежна Соборна Демократична Європейська Українська Держава закарбована у генах кожного українця, який любить себе і свій народ. Ми переможемо! Слава Україні! ■

■ ПОЛІТПАРНАС

Не забувай

Ганна ПАНАМАРЕНКО
с. Наумівка, Корюківський район,
Чернігівська область

Шановна редакціє моєї улюбленої газети «Україна молода» — порадилиці й подруги протягом багатьох років! Щиро вітаю вас із ювілеєм — з 30-річчям газети та Незалежності рідної України. Вірю, що моя Батьківщина вистоїть, подолає і ворога, і всі негаразди!

*Якщо тебе покличе раптом доля
І поведе кудись в краї чужі,
Не забувай, синочку мій, ніколи
Хатину білу й вишню на межі.
Прилинь-прийди, хоча буде неблизько,
Постукай в шибку вранці на зорі,
Не забувай, що тут твоя коліска
Гойдалась на калині у дворі.
В цей час, коли всім захищать дісталось
І землю рідну, й батьківський поріг,
Молюсь до Бога, щоб сини вертались
Живими всі із вогняних доріг.
Над Україною летять лелеки,
Лишають свої гнізда до весни.
В дорозі, знаю, буде їм нелегко,
Та вірю, що повернуться вони.*

Осінь — чудова пора для подорожей, а також пізнання й ознайомлення з рідним краєм, визначними місцями й особистостями. Хто ще не стикався з творчістю легендарного й таємничого скульптора й різьбяря Георга Пінзеля, варто вирушити до подільського старовинного містечка Бучач, що на Тернопільщині. Окрім того, що в Бучачі була майстерня Пінзеля, тут ще й народився майбутній нобелівський лауреат з літератури Шмуель Агнон. Перші згадки про містечко датуються 1260 роком. Розквіту поселення набуло в середні віки. Тут ви зможете помилуватися міською ратушею, збудованою в 1751 році, прекрасно збереженим монастирем отців василіан, який також був заснований на початку XVIII століття. Затишні вулички містечка сприятимуть романтичному настрою, до того ж ви зможете випити кави в кав'ярні «На Агнона», адже бучанці шанують пам'ять свого земляка й назвали його ім'ям вулицю свого міста.

Богдан ЧЕРВАК

У світі існує чимало місць, які увічнюють пам'ять про тих, хто став жертвою загарбницьких планів нацистської Німеччини у роки Другої світової війни. Одне з таких місць розташоване в Україні. Це Бабин Яр, урочище в Шевченківському районі Києва. Тут упродовж 1942–1943 років німецькі окупанти закатували, за деякими підрахунками, понад сто тисяч людей різних національностей, зокрема українців, євреїв, ромів, росіян тощо.

Рік у рік до Бабиного Яру приходять люди, щоб віддати шану полеглим, а головне — зберегти у суспільній свідомості пам'ять про трагічні дні страшної війни.

На перший погляд, Бабин Яр мав би стати місцем спокою та скорботи. Адже усіх, хто знає про жахливу трагедію Бабиного Яру, об'єднує біль за невинно убитими. Однак уже тривалий час Бабин Яр, а точніше трагічні події, пов'язані з масовими захороненнями в урочищі, збуджують громадську думку, є предметом політичних, а подекуди міжнародних та міжрелігійних суперечок.

Так, більше чверть століття в незалежній Україні відбувається гостра дискусія з приводу інтерпретації подій, які відбулися в урочищі Бабин Яр у 1941–1942 роках, в тому числі щодо вшанування жертв нацистського терору. Фактично, існують два непримиренні погляди на трагедію Бабиного Яру. З одного боку, окремі єврейські організації наполягають, що в 1941–1942 роках у Бабиному Яру відбувся Голокост, а отже, Україна і світова спільнота мають трактувати ці події як трагедію винятково єврейського народу, й концепція вшанування пам'яті жертв має віддзеркалювати історію Голокосту. Але існує й інше бачення цієї трагедії. Оскільки у Бабиному Яру від рук німецьких окупантів загинули не тільки євреї, а й роми, українці, представники інших національностей, не можна цю трагедію трактувати винятково як Голокост, а пам'ять про жертви має віддзеркалювати багатонаціональний характер цього страшного злочину.

Власне, тільки тому, що до цього часу немає консенсусу в цьому питанні, існують два проекти вшанування жертв Бабиного Яру. Так званий «громадський» проект «Меморіальний центр Голокосту «Бабин Яр», який в основному фінансується московськими олігархами, і державний — «Комплексна меморіалізація Бабиного Яру», який здійснюється за підтримки українського уряду та Інституту історії України.

Існує також винятково український вимір цієї проблеми. У зв'язку з масованою комуністичною пропагандою, усталеними радянськими стереотипами українська влада багато років поспіль не могла офіційно визнати, що в Бабиному Яру свій останній притулок знайшли українські націоналісти, зокрема учасники похідних груп Організації українських націоналістів.

«Ніколи не піде український націоналізм на компроміси із займанцями України»

Під час Другої світової війни столиця України була одним із багатьох осередків національно-визвольного руху, який справедливо асоціюється з діяльністю націоналістичного підпілля, зокрема боротьбою Організації українських націоналістів. На той час ОУН була єдиною політичною і військовою організацією, що ставила за мету відновлення незалежності України. Очевидно, що вона готувалася до війни, мала свою тактику і стратегію.

Так, у 1939 році, ще задовго до військових дій на теренах України, у Римі відбувся другий Великий збір українських націоналістів, де було зроблено аналіз політичної ситуації в Європі та окреслено політичні напрями боротьби ОУН. В одній із резолюцій наголошувалося: «Українські визвольні змагання всеціло підметні в своїй основі й незалежні від кожного складу міжнародних сил. Ніколи і в ніякій ситуації не піде український націоналізм на компроміси із займанцями України, вбачаючи можливість спільного діяння з тими народами, що респектують ідею українського державного і соборного визволення» (На зов Києва. Український націоналізм у Другій світовій війні. Збірник статей, спогадів і документів/Зредагував: К. Мельник, О. Лащенко, В. Верига. — К.: Дніпро, 1994 — стор. 450). Цього принципу ОУН дотримувалася упродовж усієї війни. І не лише дотримувалася, а й намагалася активно реалізувати у практичній діяльності.

З цією метою керівництво Організації розпочало роботу з підготовки похідних груп ОУН, яким ставили завдання опанувати громадське і політичне життя України, після того як німці звільнять її від більшовиків.

Безпосередньо біля кордонів України, а точніше на етнічних її

землях — Лемківщині, Посянні, Холмщині та Підляшші — розпочався вишкіл провідних кадрів ОУН, які мали вирушити в Україну. Олег Кандиба-Ольжич, один із провідників ОУН, заснував Комісію державного планування, яка готувала низку документів, що мали б регламентувати різні аспекти державного життя на випадок, якщо вдасться відновити державну незалежність. Про серйозність намірів ОУН також свідчить і те, що один з її провідних членів Микола Сціборський опрацював нарис «Проекту основних законів (Конституції) Української держави», яка визначала устрій та основні принципи функціонування української державності.

Навесні 1941 року Холмщину, Полісся та Лемківщину відвідав голова ОУН полковник Андрій Мельник. Він зробив останні доручення, що стосувалися відправки похідних груп ОУН.

«По обох сторонах Хрещатика видко було гори радіоприймачів»

Перші похідні групи ОУН вирушили в Україну влітку 1941 року одразу ж після початку радянсько-німецької війни. При цьому керівництво ОУН особливо увагу приділяло так званому «Осереднім і Східнім землям», які понад двадцять років перебували під більшовицькою окупацією. Туди направляли провідні й найкращі кадри ОУН.

Загалом на схід вели три дороги. Північна похідна група ОУН йшла шляхом Дубно—Шепетівка—Житомир—Київ—Полтава—Харків. Середня — Проскурів—Вінниця—Умань—Дніпропетровськ—Донбас. Південна пролягала з Вінниці на Одесу та Миколаїв. Рух на Велику Україну очолював Олег Ольжич, відомий український вчений і поет, провідний діяч ОУН.

До Києва перші члени ОУН

ПАМ'ЯТЬ

Правда про

За даними істориків, у Бабиному Яру було розстріляно 621 члена ОУН

Пам'ятник Олені Телізі в Бабиному Яру.
Фото з сайту zeff.in.ua.

нелегально прибули у двадцятих числах вересня 1941 року, коли ще тут перебували частини Червоної армії. Згодом до Києва прибуло більше сотні українських націоналістів.

Ось як згадує про перші дні перебування в столиці член київської похідної групи ОУН К. Радзевич: «Першою важливою подією, що проходила на моїх очах, — це вибухи і початок пожеги, що знищив центр Києва... На хідниках по обох сторонах Хрещатика, видко було гори радіоприймачів, які населення міста здавало на наказ німців, видрукований на великих плакатах, розліплених по місті. Нагло перед нами ми побачили стовп чорного диму і вслід за цим почули жахливий вибух, відтак другий. Побачили групи

чату очолив професор О. Оглоблін, а згодом інженер В. Багазій. Саме на плечі останнього ліг важкий обов'язок — відродити зруйнований більшовиками Київ.

«Церкви очищуються від більшовицького баракла й будуть повернені народам»

У жовтні почалися відновлювальні роботи. Так про це згадує очевидець Федір Гайовий: «Праця тут кипить жваво, всі горнуть і працюють. Київ місто дуже чудове, однак більшовики лишили на ньому свою печатку. Це — знищення міста взагалі: вулиці й хідники погані й ненаправлені, фасади домів запущені й неоновлювані, бо населення міста не мало грошей і на мінімальні потреби життя. Чудові київські

Оскільки в Бабиному Яру від рук німецьких окупантів загинули не тільки євреї, а й роми, українці, представники інших національностей, не можна цю трагедію трактувати винятково як Голокост, а пам'ять про жертви має віддзеркалювати багатонаціональний характер цього страшного злочину.

людей, що в паніці бігли в нашому напрямі... Шкла з тріском полетіла на хідники. Так почалася пожежа Києва, що знищила велику і то наймодернішу частину міста». (На зов Києва. Український націоналізм у Другій світовій війні. — стор.128).

Дійсно, Київ зустрів українських патріотів багатьма зруйнованими більшовиками будинками, голодом і холодом, який посилювався з наближенням зими. Ситуація ускладнювалася й тим, що німці не були зацікавлені у нормалізації міського життя. А тому основний тягар у відбудові Києва, налагодженні роботи його комунальних служб, забезпечення мешканців продуктами харчування та дровами взяли на себе українські націоналісти, члени похідних груп ОУН.

Вже на четвертий день після зайняття німцями Києва було створено Міську управу, яку спо-

газета «Українське слово» (номер від 5 листопада 1941 року), яка виходила на той час у Києві: «4 листопада розпочалося навчання в українських загальних (семирічних) школах м. Києва. Умови воєнного часу не дали змоги раніше розпочати навчання. Адже потрібно було забезпечити школи паливом, відремонтувати пошкоджені більшовиками будинки, дібрати відповідні кадри вчителів і опрацювати нові навчальні програми. Остання справа була особливо тяжкою і відповідальною, бо більшовицька «ідеологія», що засмічувала усі шкільні програми і до нитки просякала всі підручники, настільки чужа й ворожа кожній культурній нації, що остаточно викоринення її є справою негайною і доконечно потрібною.

Українська національна школа, що гуртується на засадах виховання молодого покоління на здорових націоналістичних основах, вимагає нових форм роботи, нової методології у викладанні всіх дисциплін. Гнилий советський «інтернаціоналізм» і облудний сталінський «демократизм», що становив альфу і омегу комуністичної моралі, мусить поступитися перед прищепленням почуття національної гідності і загальнолюдської моралі, властивій кожній порядній людині.

Українська молодь мусить виховуватися на зразках героїчного минулого свого великого народу, знати його історію, знати і вивчати велетнів української культури в їх справжньому, не покаліченому советськими коментаторами вигляді.

Завдання, що стоїть перед вільною українською школою, вимагають глибоко продуманого підходу до реалізації їх, вимагають нових методів і поглибленої роботи наукових інституцій протягом довгого часу, до остаточно розв'язання цих завдань і втілення їх у життя.

Зараз закінчено складання програм з усіх дисциплін, крім історії й української літератури.

Ми відвідали кілька шкіл і з задоволенням бачили чисто прибрані й напалені шкільні при-

ПАМ'ЯТЬ

український Київ

Пам'ятний хрест на спомин про загибель у Яру українських націоналістів.
Фото з сайту babunyar.gov.ua.

міщення, добре дібрані колективи вчителів і святково зодягнених учнів. Початок навчання у вільній новій школі — справжнє свято для українських школярів і українського суспільства. Діти чекають від вільної школи нових настанов, ґрунтовних знань і справжньої допомоги у майбутньому самостійному житті.

Усього в Києві є 67 загальних шкіл — семирічок, 4 чотирирічки і 24 гімназії, з них 10 чоловічих і 14 жіночих. Крім того, мають бути відкриті спеціальні професійні школи, що будуть готувати фахівців середньої кваліфікації. Гімназії і професійні школи розпочнуть навчання пізніше, бо відповідні програми для них ще не повністю опрацьовані. При кожній загальній школі відремонтовано кухню і їдальню для гарячих сніданків. Відділ постачання має ближчими днями забезпечити школи необхідними продуктами.

Відділ освіти Міської управи провів велику роботу щодо підготовки шкіл до початку навчання. Але ще багато важливих завдань стоїть перед ним. Українська нація вимагає від нього ґрунтовної наполегливої праці в справі національного виховання молоді.

Побажаймо ж широкого розквіту рідній школі, вогнищу української національної культури».

У кооперативних формах відроджувалося приватне підприємництво та профспілковий рух, зокрема було засновано Всеукраїнську кооперативну спілку та профспілку.

На культурній ниві, окрім Спілки письменників, діяли Спілка образотворчих мистців, Спілка музик, Спілка лікарів і медичних працівників, Спілка інженерів тощо.

Для координації церковного життя було створено Церковну раду Української автокефальної православної церкви.

Досить плідною була робота Українського Червоного Хреста, який опікувався полоненими українцями та надавав посильну матеріальну допомогу українській інтелігенції.

Значну увагу приділяли молоді. Зокрема, було засновано мережу молодіжних організацій спортивного товариства «Січ», яке вело роботу з фізичного та патріотичного виховання молоді.

ОУН таємно залучала до співпраці українських військовиків. З цією метою було засновано військовий клуб ім. гетьмана Полуботка.

Олена Теліга організувала при Спілці письменників їдальню для нужденних

Окремо слід зупинитися на культурному і духовному відродженні столиці, яке безпосередньо пов'язане з діяльністю визначної української поетеси, чільного діяча ОУН Олени

Теліги. Вона прибула до Києва у складі перших похідних груп ОУН й одразу ж активно включилася в організаційну роботу з налагодження повноцінного культурного і духовного життя столиці. Насамперед відшукала у місті відомих київських письменників та організувала Спілку українських письменників. Її авторитет у середовищі української інтелігенції був настільки вагомим, що Олену Телігу одностайно обрали головою Спілки. Секретарем став поет-закарпатець, член ОУН Іван Ірлявський. Усім членам Спілки видали посвідчення.

Олені Телізі доводилося організувати не лише культурне і літературне життя, а й дбати про соціальний захист письменників, які інколи не лише не мали умов для творчої праці, а й голодували, часто хворіли. Вона організувала при Спілці їдальню для допомоги найменш соціально захищеним письменникам і поетам. Не раз Олена Теліга зверталася до Українського Червоного Хреста з проханням допо-

могти тому чи іншому письменникові. Щоб реалізувати свої завдання у сфері відродження української духовності, Олена Теліга зановує й редагує літературний тижневик «Літаври». Часопис об'єднав довкола себе талановиту молодь. На його сторінках друкували заборонених радянською владою письменників і поетів. Так, до грудневого числа «Літаврів» Теліга підготувала матеріали про розстріляних у грудні 1934 року українських письменників Григорія Косинку, Дмитра Фальківського, Костя Буревія та Олексу Влизька. З «Літаврами» співпрацювали такі відомі поетати, як Улас Самчук, Євген Маланюк, Олег Ольжич.

Очевидці згадують про Олену

Провідний член ОУН Домазар-Діброва на стіні камери Лук'янівської в'язниці кров'ю написав: «Спливаю кров'ю — але не зраджу тайни друзів».

Але вони йшли напролом. Важливо було зробити в цьому напрямі якнайбільше, поки ворог почне свої репресії», — так визначив роль і місце «Українського слова» в окупованому Києві відомий історик, учений професор Юрій Бойко. (Бойко Ю. У сляві нашого Києва. — На чужині, 1955. — стор.15).

Вогонь національних змагань у столярному Києві

Активним також було політичне життя столиці. В цьому велика заслуга Олега Ольжича, який фактично був ініціатором та організатором усіх політичних заходів, що їх здійснювала в Києві ОУН та українські національні сили.

Олег Ольжич вів законспірований спосіб життя, оскільки його вважали особливо небезпечним для німецької влади. Попри це йому вдавалося бувати у різних куточках Києва, вести переговори з політичними і громадськими діячами, реалізувати задумане.

Саме Ольжич виступив з ідеєю створення у Києві Української Національної Ради, яка згодом стала важливим державницьким інститутом поневоленої України. Вона постала на початку жовтня 1941 року на велелюдних зборах у Києві. Очолив Раду професор Микола Величківський.

За своєю структурою та політичною спрямованістю УНРа да нагадувала Центральну раду часів Української Народної Республіки. Це символізувало спадкоємність державницької традиції.

УНРа складалася зі 130 делегатів, які представляли всі українські землі. Це не була однопартійна формація, оскільки до її складу ввійшли члени різних політичних напрямів: від гетьманців до націоналістів. Керівним ядром стала Президія, до якої, крім професора Миколи Величківського, ввійшли інженер Антон Баранівський, геолог Іван Дубина і член проводу ОУН Осип Бойдуник.

Установчі збори ухвалили Декларацию та Візозву, автором якої був Олег Ольжич і де було сформульовано основні завдання УНРа, а саме:

— належно репрезентувати український народ перед німецькими чинниками, що перебувають в Україні;

— поборювати більшовицьку пропаганду й агітацію серед населення;

— доступними засобами поборювати більшовицьку диверсію і саботаж;

— виховувати молодь фізично і духовно на добрих громадян;

— утверджувати громадсько-суспільні цінності: розвивати національну культуру і освіту, відбудовувати церковно-релігійне життя, економіку, сільське господарство.

Заснування Української Національної Ради привітали найавторитетніші на той час українські діячі, серед яких митрополит Андрей Шептицький, колишній президент Карпатської України Августин Мельник та голова ОУН Андрій Мельник.

У політичному сенсі діяльність УНРа, особливо її київського періоду, мала величезне значення. По-перше, від часу окупації України більшовиками вогонь національних змагань запалав не тільки в Галичині, а й у столярному Києві; по-друге, був розвіяний міф про нібито цілковиту підпорядкованість наддніпрянських українців їх московським поневоловачам та неготовність сприйняття націоналістичних кличів;

по-третє, ОУН у взаєминах з УНРадою продемонструвала не лише визвольну силу, а й великий державотворчий потенціал, який, хоч і частково, таки вдалося реалізувати в Україні; по-четверте, драматичний період УНРа підтвердив соборницький характер українських визвольних змагань, їх історичну тяглість.

«Я вдруге з Києва не виїду»

У грудні 1941 року Президія Української Національної Ради звернулася до німецьких чиновників по дозвіл відзначити в Києві чергову річницю проголошення 22 січня 1918 року самостійності Української Народної Республіки. Німці не лише не дали дозволу, а й одразу ж заборонили діяльність УНРади.

Розпочалися масові арешти і розстріли. Першими від рук нацистів в Києві загинула група українських націоналістів на чолі з Романом Бідою. У середині грудня заарештовано групу працівників редакції газети «Українське слово» Івана Рогача, Петра Олійника, Ярослава Оршана-Чемиринського, Івана Кошика, Якова Шумедлу. «Українське слово» перестало виходити. Натомість з наказу німців з'явилося так зване «Нове українське слово» з виразною пронімецькою спрямованістю.

В очікуванні наступних арештів керівництво ОУН у Києві вирішує відправити зі столиці «засвічених» членів ОУН, зокрема Олену Телігу. Однак поета навідріз відмовилася покидати Київ: «Я вдруге з Києва не виїду», — категорично заявила вона, оскільки була переконана, що не має права покидати своїх друзів.

На початку лютого 1942 року прокоптілася нова хвиля арештів і розстрілів. У Бабиному Яру знайшли свою смерть Олена Теліга та її чоловік Михайло Теліга. Там також поховані молоді тіла поета-закарпатця Івана Ірлявського, Івана Кошика, професора Гупала.

Від рук німецьких окупантів гинуть інженери Романів і Сиченко, проректор Київської політехніки, учасник визвольних змагань 1917-1919 років Тодот Чередниченко. Голову Київської обласпоживспілки Бондаренка німці розстріляли разом із дружиною та дітьми.

Лицарською смертю загинув провідний член ОУН Домазар-Діброва, який на стіні камери Лук'янівської в'язниці кров'ю написав: «Спливаю кров'ю — але не зраджу тайни друзів».

Історик Сергій Карамаш, старший науковий співробітник відділу інформації та використання документів Державного архіву м. Києва, вважає, що загалом у Бабиному Яру розстріляно 621 особу — членів ОУН. Тут загинули міський голова Києва В. П. Багазій, голови районних управ міста: професор Махиня, Євген Форостівський із дружиною, Рудь, Червда, інженер Романів, професор Лазорко.

Жертвами німецького терору стали близько пів тисячі членів «Буковинського Куреня».

Не жаліли нацисти українських священників і монахинь. У Яру знищено архимандрита Вишнякова та проторірея Павла.

Безперечно, Бабин Яр — останнє місце спочинку українських героїв, які в роки Другої світової війни у столярному Києві виборювали незалежність України. Варто пам'ятати про це й забувати, коли будуватимемо меморіал на вшанування трагедії, яка сталася в Яру в роки Другої світової. ■

■ ВЕРНІСАЖ

А з розсипаних зірок вийшов гарний КИЛИМОК

Як килимарство стало справою життя цілої родини

Ганна ЯРОШЕНКО
Полтава

У Полтаві у відділі мистецтв обласної універсальної наукової бібліотеки імені І. П. Котляревського працювала виставка творів майстрів рослинного килимарства міста Решетилівка «Натхненні рідним краєм», де були представлені високохудожні роботи батька й доньки Петра та Людмили Шевчуків, Олександра Бабенка, Василя Деркача, Сергія Вакуленка, Євгенії Липовецької, Тетяни Зінченко, Ніни Токової, майстерні художніх промислів «Соломія». Відома творча родина Пілюгіних вирішила підтримати колег, розмістивши з іншого краю зали свою виставку килимів «Родинне древо».

«Ми раді, що займаємося тим, до чого лежить душа»

«Тут ви бачите роботи трьох авторів: мої, старшої доньки Наталії Дмитренко й молодшої — Ольги Пілюгінної, якій тільки-но вручили посвідчення заслуженого майстра народної творчості України. А загалом у нашій родині троє заслужених майстрів: я, дружина Лариса, котра володіє мистецтвом вишивки, а тепер ще й Ольга. Щодо Наталії, то, думаю, це лише питання часу, — розповідає глава творчого сімейства Євген Пілюгін. — Ми раді, що займаємося тим, до чого лежить душа».

Цікавлюся в Євгена Івановича, як так сталося, що обидві доньки перейняли захоплення всього його життя. «А куди б вони ділися? — сміється він. — Ми з дружиною викладали в художньому професійному училищі, тож доньки там і виховувалися. Вони змалку були свідками того, як народжуються килими. А це магія, яка не може не заворожувати. У підсумку Наталія закінчила відділення килимарства, де викладав я, а Ольга — відділення художньої вишивки, де викладала дружина. Ткати ж молодшу доньку навчила старша. Оце Наталчині рукотвори. Ми з дружиною привезли її до Решетилівки, куди приїхали працювати після закінчення художнього училища, 8-місячною. А Ольга вже тут народилася. Головна робота на нашій родинній виставці — це Ольжин гобелен розміром 2,65x2 метри під назвою «Добробут», який уособлює міць України. Як бачите, на ньому зображене древо життя, що виростає з глечика. Тут дуже багато знахідок Ольги як художниці: погляньте, як кольори від теплих поступово стають усе холоднішими із такими собі крапленнями золотого. Подібну роботу такого ж розміру — килим «Козацький» — менша донька подарувала Національному музею українського народного декоративного мистецтва, що розташований на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника. А в Полтавському художньому музеї (Галереї мистецтв) імені Миколи Ярошенка десь три сотні наших килимів, але їх ніхто не бачить. На жаль, то мертвий скарб. Отак наше покоління відлучають від культурних традицій. Добре, що ще існу-

ють такі осередки народного мистецтва, як Решетилівка. І добре, що є майстри, всім серцем віддані йому».

Загалом на родинній виставці багато справжніх витворів мистецтва. Поміж них одна з останніх робіт Ольги Пілюгінної — зображення на повний зріст молодої киянки Василини в українському національному одязі, від якої йдуть гілки того ж древа життя — досить поширеного символу, притаманного не лише українській культурі. За словами Євгена Пілюгіна, цю роботу замовили батьки дівчини, яка й у житті полюбляє ходити столичними вулицями в національному вбранні. От такі цікаві бувають замовлення.

«Ліворуч і праворуч від Ольжиного гобелена «Добробут» — дві мої роботи «Земля» і «Свято». Тут знову ж таки древо життя, яке, як ви помітили, зустрічається в ба-

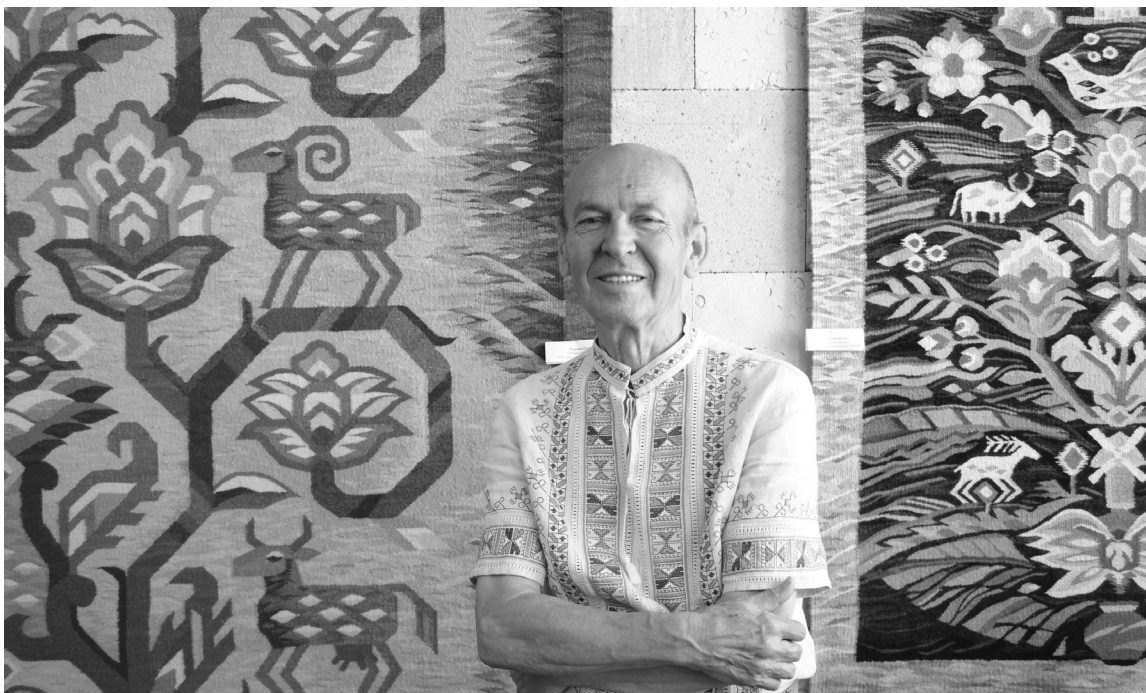
За день вдається виткати лише 3 — 4 сантиметри килима завширшки з метр. Відтак, щоб ви розуміли, килим розміром 1,5x1 метр можна створити за 30 — 40 днів.

гатьох наших роботах, вітряк, українська хата, річка. Земля в мене не чорна (хоч чорний колір і присутній), а барвиста. А килим «Святковий» — це просто вибух яскравих кольорів, що створює відповідний настрій. У своїй творчості стараємося дотримуватися традицій килимарства. Усі оці килими настінні, по них не можна ходити», — наголошує знаний килимар.

Замовників небагато — переважно це українці, які живуть за кордоном

Таїнство створення килима ручної роботи (від фарбування ниток у потрібні кольори до ткання) — досить тривалий і копіткий процес. Євген Іванович «просвітлює» мене, що за день вдається виткати лише 3—4 сантиметри килима завширшки з метр. Відтак, щоб ви розуміли, килим розміром 1,5x1 метр можна створити за 30—40 днів.

«А на оцей килим «Добробут» Ольга витратила півроку, — стверджує майстер. — Вона трудоголік — бува, сидить у майстерні й удень, і вночі. Я ж довго вже не витримую —

Знаний килимар із Решетилівки Євген Пілюгін на тлі свого й доньчиного гобеленів, представлених на виставці.

болить спина. Можу сидіти за верстатом щонайбільше три години. Тому беруся за роботи невеликих розмірів. Натомість Ольга полюбляє працювати з розмахом — у неї багато сил. З-під її рук вийшли такі гобелени, як «Таємна вечерея», «Благовіщення» з посталями людей — загалом по 8—10 квадратних метрів. Сьогодні Ольга поїхала автішкою на чернігівську фабрику, де на німецькому обладнанні з новозеландської та австралійської сировини для неї виготовляють нефарбовані натуральні нитки. Бо вона задумала й уже створює серію гобеленів із нефарбованої овечої вовни, як це робили колись. Як на мене, це

Ольга Пілюгіна може сидіти в майстерні й удень, і вночі.
Фото авторки та Костянтина Бобринцева.

надзвичайно цікаво».

Зрозуміло, що авторські рукотворні стовідсотково натуральні килими, на виготовлення яких витрачається чимало часу (до того ж треба врахувати ще й вартість сировини), не можуть бути дешевими. Тим паче що кожна з цих робіт неповторна. Не дивно, що раніше подібні ткані вироби (скажімо, персидські килими, французькі гобелени) були на вагу золота.

«На виставці представлено лише незначну частину наших робіт, — зазначає Євген Пілюгін. — А вдома в нас зібрана колекція з понад 200 килимів. Готові вироби чекають на своїх покупців. А чом би й ні? Нам же треба платити за орендовані приміщення майстерень, за фарби, сировину, та й на прожиття кошти потрібні — на 3 тисячі гривень пенсії особливо не розженешся».

Попри це, невгамовний чоловік полюбляє виставкову діяльність. Інакше, говорить, просто не може. Пригадує: було таке, що на закордонні виставки вивозили й по 70 килимів. «Коли в тебе на руках лист від посольства,

то через кордон можна провозити їх без обмежень, — запевняє Євген Іванович. — На виставку до Парижа ми з Наталкою взяли стільки своїх тканних виробів, скільки змогли піднести. До Лондона я возив їх зо два десятки — знову ж таки, скільки зміг підняти. Ольга разом зі своїм чоловіком на запрошення посольства чимало килимів возила на виставку в Угорщину. На рахунок меншої доньки вже близько ста виставок — не тільки в Україні, а й за кордоном. Вона прекрасна художниця, до того ж досконало володіє технікою ткацтва».

На жаль, в Україні творіння уяви й рук килимарів не надто затребувані. От років 20 тому, за словами Євгена Пілюгіна, був справжній килимовий бум. Усі хотіли мати гобелен у своєму інтер'єрі. Нині ж настінні килими стали немодними, несучасними. «Тож замовників небагато — і переважно це українці, які живуть у Канаді, Америці, Італії, Ізраїлі тощо. Вони знаходять нас самі через інтернет або за переказами друзів. Є ще одне болюче питання. Спілкуючись із майстрами з Литви, Білорусі, дізнався, що вони отримують стипендію від держави. Я ж, будучи заслуженим майстром народної творчості України, не маю ніякої підтримки, — скаржитися килимар. — А дуже хотілося б, щоб і в нас майстри не були покинуті непризволяще — мали державну стипендію, щоб їх не давила податкова служба. Невже ми хочемо так багато?».

■ ДО СЕЗОНУ

Якщо сливи вродили...

Солодкі, пікантні та хмільні страви з найдешевших осінніх фруктів

Олена ЧЕРКАСЕЦЬ

Природа нас цього року балує неймовірним урожаєм слив. Компот, варення, джем, конфітур, желе, пастила, цукати — все це можна зробити з цих солодко-кислуватих фруктів. А ще сливи можна маринувати, сушити, в'ялити і навіть смажити.

Тож аби взимку смачна начинка для пирогів, ароматний компот та гостренький сливовий кетчуп були на столі, полицки у комірчині необхідно заповнювати баночками з апетитними заготовками просто зараз.

«У варенні щастя»

Пам'ятаєте, як говорив мультяшний любитель солодкого Карлсон і з'їдав цілу банку сливового варення? Так ось. Знаючи цей рецепт, ви також будете лише встигати вмивати порожні баночки.

Однак у приготуванні цих ласощів є один секрет, який мені розповіла моя мама, а мамі — бабуся: варення ми не варимо, а смажимо на сковороді. Чули про таке? Тож якщо ви заінтриговані, я продовжу свою розповідь.

У нашій родині дуже люблять цей смаколик не тільки за п'яний аромат і божественний смак, а й за надзвичайно красивий колір. Та мушу вас чесно попередити, що у смаженого варення є один мінус: велику порцію за один раз приготувати неможливо, адже не буває домашніх сковорідок діаметром, приміром, метри півтора. Та, витративши на приготування всього-на-всього пів години, ви можете приготувати таке варення в декілька підходів.

Для початку сливи вимийте, витягніть кісточку та висипте на суху чисту сковороду, додаючи цукор. Скільки? А то як ви уже любите. Безперечно помішуючи, поставте сливи на середній вогонь і доведіть масу до закипання. Сливи відразу пустять багато соку, тож зніміть піну і зменшіть вогонь до мінімального. Накрийте сковорідку кришкою і тушкуйте 10 хвилин. За цей час слива пом'якшає, а сік увариться. Кілька разів перемішайте і зніміть піну. Продовжуємо варити, чи то пак смажити наше варення. Воно уже звариться, але буде досить рідким. Якщо хочете густіше, варіть ще хвилин 10-15 до утворення потрібної густоти. Готове варення розфасуйте гарячим у сухі стерилізовані банки, герметично закрутіть та переверніть догори дном до повного охолодження.

Ароматне варення — спогад про літо.

Угорський леквар з угорок

Гостюючи на Закарпатті в Береговому, господиня Ауріка подала до сніданку неймовірно смачний десерт, з яким жодна нутелла не зрівняється. Розпитала в жінки, що ж воно таке, й Ауріка відкрила таємницю цього смаколика. Виявилось, що це сливово повидло, яке називають леквар. Варять його зі слив-угорок. Господар Шандор повідав, що для варіння збирається вся родина. Чоловік готує дрова для вогнища, встановлює велетенський казан, дружина звільняє плоди від кісточок. І починається майже магичний процес.

Варення варять у мідних казанах на відкритому вогні до темно-синього, майже чорного кольору, майже чорного кольору. Сливи виварюють так, аби готовий продукт можна було ледь не нарізати скибками. Головна родзинка — у страві зовсім немає цукру.

Варити леквар треба не менше 24 годин, при цьому впродовж доби необхідно постійно помішувати. Спочатку не дуже часто, тому що слива виділяє велику кількість соку. А ось пізніше, через кілька годин, коли маса починає густіти — тут ловити гав уже не можна, інакше повидло пригорить і смак його буде безнадійно зіпсований. На ніч леквар слід зняти з вогню і залишити вихолоджуватися.

Слід зазначити, що з 50-55 кг м'якоті слив отримують всього 5 кг леквару. На другий день приготування страву можна куштувати. Готове повидло розливають у відерця і глечики.

Шоколадна «Нутелла» зі слив

А цей смаколик — для всіх любителів шоколаду. Він подобається навіть тим, хто варення взагалі не їсть. Якимось мені довелось скуштувати його в

сусідки і зізнаюся, що одразу навіть не зрозуміла, з чого ж воно приготовлене. Чесно скажу, перші мої баночки не дійшли навіть до льоху. Шоколадні нотки підкорили з першої ложки так, що сімейство позмітало все з такою швидкістю, що довелось варити ще одну порцію.

Отже, 2 кілограми стиглих слив розділяємо на дві половинки, видаляємо кісточку, й у великій мисці засипаємо одним кілограмом цукру та обережно перемішуємо. Залишаємо все на добу, щоб слива пустила сік.

Потім додаємо 40 грамів какао, ванільний цукор і знову перемішуємо. Варимо на невеликому вогні приблизно пів години, для більш насиченого кольору й смаку додаємо ще трішки какао, якщо потрібно підсолодити — досипаємо цукор і варимо ще 30 хвилин.

Варево має набутися коричневого кольору, схожого на шоколадну помадку, що ми готуємо для тортів. У готове варення кладемо 150-200 грамів вершкового масла і в гарячому вигляді розливаємо в стерилізовані банки й закручуємо.

Заради експерименту в одну порцію цього смаколика замість какао вкинула чорний шоколад. Скажу відверто — смак неймовірний!

А хто сказав, що можна готувати тільки солодкі страви?

Якщо ваші рідні люблять м'ясні страви, вам точно не обійтися без сливового соусу до м'яса. І повірте, він набагато смачніший, ніж магазинний. Для цього «кетчупу» вам знадобляться часник, сливи, трохи спецій та гарний настрій. Як бачите, нічого складного.

Кілограм слив миємо, перебираємо і відокремлюємо від кісточок, перець чилі миємо, розрі-

заємо навпіл і видаляємо все насіння. Щоб соус вийшов непекучий — достатньо однієї перчини. Якщо любите такий, щоб ууух — візьміть дві і прокрутіть через м'ясорубку. Слідом за гострим перцем прокручуємо і підготовлені сливи та почищений часник (100 грамів буде досить). У миску з перекрученими сливами додаємо 6 столових ложок цукру, сіль та каррі. Кількість цієї приправи регулюйте на ваш смак.

Миску зі сливовою сумішшю ставимо на плиту, перемішуємо всі інгредієнти та доводимо масу до кипіння. Після цього зменшуємо вогонь і кип'ятимо масу ще 20 хвилин. Потім киплячий кетчуп обережно переливаємо в чисту стерилізовану тару і закриваємо металевими кришками. Готовий соус зберігаємо в прохолодному місці. Подаємо до гарячих і холодних м'ясних закусочок.

Мариновані сливи — це така пікантна закуска

І хоч усі господині звикли маринувати помідори, огірки та кабачки, сливи за цим рецептом виходять просто бомбецькі і нагадують смак оливки. Вони можуть бути чудовим доповненням до різноманітних страв або й просто смачною закускою, а на столі йдуть «на ура». Для їх приготування найкраще обирати тверді й м'ясисті плоди, від яких буде добре відокремлюватися кісточка. Утім можна маринувати й з кісточкою.

Отож сливи добре вимийте і кожну з них наколіть дерев'яною паличкою, щоб вони краще промаринувалися. На дно кожної стерилізованої баночки покладіть спеції: три гвоздички, дві-три горошини чорного й запашного перцю, пару лаврових листочків і наповніть сливками «по плічка». Залейте окропом, банки на-

Сливова наливка: головне — дочекатися, поки настоїться.

Соус, із яким не нудно їсти м'ясо.

крийте прокип'яченими кришками і залиште хвилин на 15.

Кількість води вимірюйте, щоб ви змогли правильно розрахувати пропорції.

Тепер зливаємо воду в каструлю й готуємо маринад. На 300 мл води додаємо 2 чайні ложки солі, 170 г цукру та 80 г оцту. Доводимо до кипіння і заливаємо банки зі сливами вже готовим маринадом і одразу закручуємо кришками.

Який святковий стіл без наливки?

Рецепт терпко-солодкої наливки мені доставив від пана Петра. А він — великий мастак готувати алкогольні напої і на горілці, і без неї, з кісточками, на м'яті, мелісі і навіть із... варення!

Утім багато хто вважає, що приготування напою — доволі складний і тривалий процес, та й міцність «дамська» — всього 15-17 «оборотів». Тож не варто навіть морочити собі голову. Проте приготування за цим рецептом просте і доступне навіть для винороба-початківця. Та і для тих, хто більше любить слабоалкоголь-

ні напої, це те, що треба.

Утім одразу запасіться терпінням, адже допоки лікер «вистаїться», необхідно 3-4 місяці!

Отже, візьміть 5 кілограмів стиглих слив сорту «Ренклод» або «Угорка», добре вимийте, видавіть кісточку та перекладіть плоди у великий скляний бутель із широким горлом. Влийте воду, додайте 3 кілограми цукру та добряче все збовтайте. Зверху накрийте міцною тканиною, зав'яжіть і поставте в темне тепле місце на 5 днів. Щойно почнеться процес бродіння, надягніть на горлечко ємності медичну рукавичку. Спочатку вона надметься, а через 35-45 днів вона опуститься вниз, а це означатиме, що процес бродіння завершився.

Напій процідити через ватно-марлевий фільтр, відітиснути осад і також процідити. Усе з'єднати в одній ємності й перемішати.

Розлити у стерилізовані пляшки або слоїки, закрити кришками й вивести у підвал на 3-4 місяці до повної готовності. Якраз на новорічні свята вже можна й дегустувати! Смачного! ■

■ ВИСОКА НОТА

Роман Ревакович: Для збереження автентичності привозять позитив

Організатор Днів української музики у Варшаві аналізує сьому едицію музичного фестивалю і запрошує на концерти в Києві, Дніпрі, Харкові, Запоріжжі та Чернівцях

Валентина САМЧЕНКО

У Варшаві у вересні відбулися сьомі Дні української музики, які незмінно організовує музикознавець і диригент Роман Ревакович — поляк з українським корінням. «Україна молода» розпитує про особливості цьогорічних трьох концертів у польській столиці та наступні в Україні за участі пана Романа, які заплановані вже на жовтень-листопад.

Варшава фінансово підтримує ДУМ

■ **Пане Романе, чим для вас в організації і проведенні сьомі Дні української музики особливо вирізнялися від попередніх?**

— Цього разу ми мали своєрідний комфорт: місто Варшава у 2019-му призначило нам трирічну дотацію на організацію трьох едицій фестивалю — 2020, 2021 і 2022 років. Тобто після наших шостих Днів української музики (ДУМ), минулоріч, ми знали, що маємо фінансування на черговий рік; так як сьогодні знаємо, що 2022-й в основній частині фінансово забезпечений.

Утім це не дає нам «розслабитися» повністю. Бо дотація міста Варшава, яка забезпечує орієнтовно 70% коштів, вимагає доповнення додатковим фінансуванням — це умова гранту. Як бачите: не художній аспект приходить на думку при вашому запитанні.

Тож через нетривалий час ми почали перейматися тим, як нам доповнити дотацію міста Варшава. Це не нова проблема в активності нашого фонду Pro Musica Viva — організатора ДУМ; знову довелось проявити «креатив» і розшукувати ці додаткові кошти. Вже від осені минулого року ми вели переговори з Українським інститутом у Києві, що давало нам деякий «внутрішній спокій». Нас ще підтримали Товариство захисту авторських прав ZAiKS та Товариство захисту прав виконавців Stoart у Варшаві і польська Спілка Magovox. Цьогоріч нас підтримала також українська компанія «Оболонь». Ще оголошували збір грошей через фейсбук — відгукнулися також індивідуальні жертводавці. Так ми «закрили» фінансово потреби фестивалю класичної української музики. Довелось його дещо в концертних обмежати: замість чотирьох вийшли три, але я дуже вдоволений цим кшталтом заходу — вважаю, що мав він вдалий діапазон.

■ **Чи публіка у Варшаві однократно сприймає у фестивальных концертах польські й українські колективи?**

— Я не думаю, що тут є сенс розрізняти виконавців за національністю. Музика — це мова, яка не потребує перекладача. Концепція нашого Фестивалю зводиться до наступного — представляємо музику українських композиторів у виконанні артистів різних національностей. До цього часу

«Київська камерата» у Варшаві з Оксаною Нікітюк і Романом Реваковичем (у центрі).

Фото Ольги РАЙКИ.

ми мали лише музикантів із Польщі та України, але уявляю собі, що в силу наших фінансових можливостей зможемо колись запросити цікавих виконавців і з інших країн, інспіруючи їх у цей спосіб до розширення свого репертуару українською музикою.

Три концерти доступні онлайн

■ **Виконавців розрізняємо за місцем утворення і діяльності колективів. Які художньо-виконавські особливості концертів, що відбулися в межах сьомих Днів української музики у Варшаві?**

— Ми запропонували варшавській публіці хорівий концерт у виконанні львівського ансамблю A cappella Leopoldis під диригуванням Людмили Капустіної, в репертуарі якого прозвучала українська хорова класика XVII та XVIII століть. Відбулися також камерний концерт за участю відомого варшавського квартету Royal String Quartet (виконали твори Євгена Станковича, Золтана Алмаші, Олексія Ретинського і Валентина Сильвестрова) та оркестровий концерт, на якому виступив Національний ансамбль солістів «Київська камерата» під моїм диригуванням (виконали твори Володимира Загорцева, Ігоря Щербачова, Володимира Рунчака, Олега Киви та Олександра Козаренка).

Проїшли вони в дуже гарних місцях столиці Польщі: хорівий — в головному храмі Варшави, Архікатедральній базиліці святого Івана Хрестителя, та два наступні — у Концертній студії Польського радіо ім. Вітольда Лютославського з унікальною акустикою. Хочу виокремити виступ солістів у концерті «Київської камерати» — флейтистки Марії Кіях-Берегової, скрипача Кирила Бондара, арфістки Ярослави Неклаєвої, які прекрасно солювали в творі Загорцева, та співачки Оксани Нікітюк, яка виконала твір Киви так, що слухачі тамували подих. Окремі слова захоплення — знаменитому піаністу Дмитру Таванцю, що солював у кількох творах з кульмінацією в Козаренка Concerto Rutheno.

Я надзвичайно радий спів-

праці з «Київською камератою» — це фантастичний колектив! Тут мої щирі слова подяки і вітання творцеві ансамблю та його постійному керівнику Валерію Матюхіну.

Такі були цьогорічні сьомі Дні української музики у Варшаві. Це, звичайно, мініфестиваль, утім він уже дав можливість позначити українську музику на культурній мапі Варшави, а завдяки інтернет-трансляціям можна було концерти дивитися по цілому світі (вони й зараз є у відкритому доступі на ютуб-каналі Fundacja Pro Musica Viva). Коли взяти до уваги, що українська висока культура майже зовсім відсутня в польських культурних установах — польські філармонії та театри за ліченими винятками не виконують українського репертуару, цей наш Фестиваль дає сигнал, що в просторі української культури є вагомий явища, які — як колись виступав польський журналіст у своїй згадці про наш захід — можуть збагатити польське музичне життя.

■ **Цього разу до проведення ДУМ у Варшаві долучився Український інститут. Чим відрізняються інституції, які підтримують культурницькі проекти, в Польщі та Україні?**

— Я дуже радий цій співпраці і сподіваюся, що вона буде мати тривале продовження, адже наша діяльність добре вписується у місію Українського інституту — промоцію української культури за кордоном. Є тут своя специфіка. Українська установа діє на інших засадах, аніж наші польські грантодавці — не має конкурсу на дофінансування проекту. Ми проводили творчі спілкування, враховуючи також побажання Інституту, що внесло до програми Фестивалю цікаві ідеї.

Що для мене особливо стало несподіванкою — це дуже висока заформалізованість процедури реалізації фінансування проекту. У Польщі все набагато простіше, вже діють механізми освідчення, а не посвідчення. Можна сказати, що Польська держава в якомусь сенсі більше довіряє своїм громадянам. Цей досвід дав мені інформацію, наскільки в Україні це

потрібно реформувати цю сферу, щоб наблизити її до стандартів Євросоюзу. Звичайно, я розумію, що це все виникає з чинного законодавства, яке державна установа має виконувати, і ми терпляче проходили ці всі трохи для нас дивні процедури. Все-таки хотілося б побажати Україні спрощення цих формальностей — вони радше не допомагають, а гублять енергію, яку можна б приділити креативній сфері.

■ **Ви встигли у короткому часі проміжку між трьома концертами у Варшаві долучитися до проекту в Києві. Розкажіть про це.**

— Весь фестиваль був уже запланований. Я зміг бути на відкритті і привітати коротким словом публіку. І тут хочу висловити слова вдячності Посольству України в Польщі, яке допомогло нам у цих складних епідемічних, кордонних процедурах. Дякую також за привітальне слово на першому концерті пану Олегу Куцю, раднику-посланнику посольства.

А потім мені довелося полетіти в Київ на репетиції з «Київською камератою» і заграли в українській столиці нашу «варшавську» програму. Концерт струнного квартету Royal Sting Quartet я дивився в Києві по інтернету, а у Варшаві фестиваль мав надійну опіку моїх партнерів з Фонду. Пандемія примусила думати про музичну активність також у такому віртуальному плані. І завдяки цій новій ситуації я не втратив дуже цікавого концерту. Мушу висловити мої слова вдячності цьому польському колективу — міжнародним визнанням — вони поставилися до чотирьох нових для себе творів дуже ретельно та виконали їх на найвищому рівні. Незабаром запис цього концерту, після монтажу відео буде доступне в інтернеті — кожен зможе перевірити мої слова.

І музика часів Першої Речі Посполитої

■ **Подальші плани популяризації українсько-польської музики в найближчому часі, якщо не завадить коронавірус, теж дуже насичені. Чим зацікавите поціновувачів класичної музики в різних містах України?**

— Моя вже багатолітня діяльність полягає, зокрема, в будіванні польсько-українських музичних мостів. Найближчі плани — це виконання чотирьох концертів із польської музикою в чотирьох вагомих культурних центрах України. Концерти плануються: 9 жовтня у Харківській філармонії, 30 жовтня — у Дніпровській, 11 листопада — у Чернівецькій (тут зможемо шпанувати річницю відновлення незалежності Польщі) та 3 грудня — у Запорізькій філармонії.

Всюди виконуватимемо один репертуар, частину найяскравіших шедеврів польської музики: Увертюру до опери «Галька» Станіслава Монюшка (1819—

1872), знаменитий Скрипковий концерт ля-мажор Мечислава Карловіча (1876—1909) та «безсмертний» Фортепіанний концерт мі-мінор Фридерика Шопена (1810—1849). Всюди виступатимуть яскраві солісти та симфонічні оркестри місцевих філармоній під моїм диригуванням. У чотирьох концертах візьме участь український скрипаль-віртуоз зі Львова Марко Комонько, у Харкові шопенівський концерт заграє молодий український піаніст, але вже лауреат багатьох конкурсів Дмитро Чоні, а три наступні концерти прозвучать за участю мого багатолітнього сценічного друга, визначного львівського піаніста Йозефа Єрміна. Ці концерти проводяться завдяки дотації польського міністерства культури, національної спадщини та спорту, у співпаці з Польським інститутом у Києві та Агенцією UKR Artists. Сердечно запрошую їх відвідати!

■ **Ще один концерт планується у Києві на 19 жовтня, до якого ви долучилися організаційно. Що варто поціновувачам музики знати про нього?**

— Це буде знахідка для любителів старої музики! До Києва приїжджає знаменитий ансамбль, який у ній спеціалізується — Wrocław Baroque Ensemble під диригуванням свого засновника Анджея Косеняка, директора Національного форуму музики у Вроцлаві з одним із кращих залів світу. У костелі Святого Олександра 19 жовтня вони виконуватимуть репертуар польської музики від XVI до початку XVIII століть. У Львові виступатимуть 17 жовтня.

Двадцять музикантів вокально-інструментального ансамблю гратимуть на копіях старих інструментів. Вони відрізняються від їх сучасних видів — скрипки, наприклад, мають коротший гриф, а духові інструменти зберігають належний попередній епосі вигляд, що, звичайно, дає інше звучання.

Десь із другої половини минулого століття розвивається у світі виконання старої музики у спосіб, максимально наближений до того, як це могло звучати колись. Звичайно, як це насправді було, ми не можемо знати — немає звукозаписів з тих часів, утім збереглися описові матеріали, які допомагають розшифрувати давніші способи виконання цієї музики. Використання інструментів з епохи тої музики також цьому допомагає.

Варто наголосити, що для збереження автентичності колективів із Вроцлава привозить позитив — це такий мініатюрний орган, який виконує вагомий роль. Отже, в Україну приїжджає ансамбль, який покаже публіці музику часів Першої Речі Посполитої. Хоч похвалитися, що вдалося мені намовити їх залучити до репертуару один український твір того часу — Миколи Дилецького. У часи Першої Речі Посполитої вагомою її частиною була все-таки Україна — концерт із такою назвою без хай і невеликого українського акценту був би якось неповноцінним. На мою думку, варто пам'ятати, що цей досвід Першої Речі Посполитої нині є також підставою долучення України до цивілізації Західної Європи. Тож музика об'єднує — запрошуємо, вхід на вечірній концерт вільний. ■

Костянтин РОДИК

2019-го в Америці вийшла книжка «Як виховати читача». Назва окреслює глобальну проблему, для характеристики якої патосу ніколи не буде забагато. Дитина, що не навчилася читати книжок, — майбутня небезпека. Якщо вона не «виб'ється в люди» — поповнить армію ре-сентименту, ображених на весь світ і готових до соціальної деструкції. Від ІДІЛу до «услух Донбас». Проте може стати і мільярдером — але підніметься лише на спекулятивному, популістському, оманному полі (не згадує вже про кримінал). Суспільних дивідендів з того — нуль. П'ятирічку Трампа світ відкинуватиме ще довго. Зазвичай гроші йдуть за розвиненим книжкою розумом. Подивіться біографії тих, що створили щось для загальнолюдського поступу: спочатку була ідея, породжена попереднім читанням, — мільярди прийшли ніби самі собою.

Отже, український видавець ухопився за позачасово актуальну проблему «як виховати читача»; швидко переклав і видав (К.: ArtHuss, 2020). Вабив також статус авторок: Памела Пол та Марія Руссо, редакторки The New York Times book Review. Для українського читача цей лейбл — ніби советський «знак якості». Це, без сумніву, поважне видання, але не найкраще (хіба найтиражніше) серед західних книжкових медій. До всього, хто такі «редакторки»? Ті, що сепарують рецензії, котрі надходять до редакції. Мені у «Книжнику-review» доводилося кілька разів міняти редакторів відділів, які систематично блокували матеріали, що не узгоджувалися з їхньою точкою зору. Можливо, така доля чекає і на Пол та Руссо?

Їхня книжка — паразитування на коуч-моді: спроба конвертувати куций досвід у всезагальні рекомендації. Хоча імпульс здоровий: ми навчили своїх дітей регулярно читати — прагнемо поділитися здобутком. Цілком згоден із рамковою спонуюкою до писання «Діти можуть дізнатися про складні проблеми по-різному — в інтернеті, від друзів, на шкільному подвір'ї, підслуховуючи балачки в міському автобусі. Книжка — найкраще з можливих середовищ для їхнього засвоєння». І, звісно, ніяк не погодитися з коаном «Говорить про книжки за вечерею так само, як про телепередачі або справи на роботі».

Але що авторки вважають читанням? «На бейсбольних картах багато тексту. В «Монополії» теж удосталь слів. І все це — читання». Це красиво, але безглуздо. Написи на парканах — це не книжки. Брати їх у союзники — це як посилатися на мему з Джеккондо у розмові про мистецтво. Про книжки як такі в авторок теж специфічне уявлення: «Як не крути, це все ж розвага для дорослих». В одній фразі — дві концептуальні помилки. По-перше, для дорослих — принаймні притомних — це не так розвага, як робота. Процес самоідентифікації. На верхніх ієрархічних щаблях це виглядає так: «Трам! якось відкрито перед журналістами пояснив, що не читає книжок, тому що «я завжди зайнятий, багато працюю». Але що, як читання теж може бути роботою?». (Ліія Прайс. Про що ми говоримо, коли говоримо про книжки. Історія та майбутнє читання. — К.: Yakaboo publishing, 2020). Саме так: увесь функціонал державця мусить починатися з примітки: Рішення ухвалюються після узгодження з відомою із книжок теорією-практикою. Наслідок нехтування цим — крайня тридцятилітня історія України.

По-друге, книжка — не тільки для дорослих. Навіть для їхньої розваги вона стає придатною лише після призвичаєння у дитинстві. А там вона — не стільки ігровий компонент, скільки не-

простий, проте вельми ефективний інструмент дорослішання. І процес дорослішання, як знати, — то не завжди «справжнє задоволення», з яким тільки й асоціюється у наших авторок книгочитання. Дуже добре видно їхній украй спрощений погляд на читання-навчання у розважаннях про нефікшн-книжки для молодших школярів: «Вони виглядають краще від першоджерел... бо не лише коротші, а й зрозуміліші. Все багатослів'я й побічні пояснення, на нашу радість, прибрали геть».

Ну це вже майже за класиком соцреалізму: пишеть, як для дорослих, тільки краще. Сумнівної якості афоризм, стовідсотково популістський. Це як порівнювати червоне з кислим. Аби розрізняти тексти для дітей і для дорослих потрібні не так філологічні, як психологічні знання. А з цим у американських редакторок сутужно. Може, замість тиражувати недолугість заокеанських дівчаток, українському видавцеві варто було замовити книжку з такою самою притягальною назвою вітчизняним знавчиням? Їх не багато, але вони є.

Ось, до прикладу, одна з найкращих, Емілія Огар, пише: «Дитина потребує постійного зв'язку з тим, що має хоч якісь ознаки магічного, символічного, фантастичного» (Дитяча книга: проблеми видавничої підготовки. — Л.: Аз-Арт, 2002). Американки на цій потребі не застановляються, лише по-бухгалтерському фіксують: діти обожають фентезі. А далі у пані Огар ще глибша думка: «Важливою психологічною рисою дітей... є романтичне ставлення до дійсності. Дитина розуміє дійсність реалістично, а ставиться до неї романтично». У дорослих все навпаки: мрії корегуються побутом. І на цій парадигмі — на спробі її осягнути та якось протиставитися — базується чи не вся модерна література. Їй знадобилося багато-багато років, аби пригадати себе-дитину — у латиноамериканському магічному реалізмі. Якщо подивимось бодай на нобеліантів цього напрямку — Астуриаса, Маркеса, Варгаса Льосу — завважимо багатосторінковість їхніх творів. Складність проблеми вимагає розлогої інтерпретації.

Коротше: «коротко» — не синонім «якісно». І коли американські редакторки огульно звинувачують дорослий нефікшн у багатослів'ї — то про що вони, власне, говорять? Про значну частину книжок, написаних графоманами? Ну, так було, є і пребуде. Просто не варто читати погані книжки. Звісно, ми знаємо, чиєю сестрою є стислість, але присутності її брата у книжці Пол та Руссо — не помітно. Натомість — побутує забобона, з якими нині яскраво змагається доказова медицина, як-от: «Читайте, поки малюк вовтузиться зі сніданком» або й навіть таке: «Читан-

КНИЖКИ І ДІТИ

Коуч-беспредел,

або Конвеєр банальностей

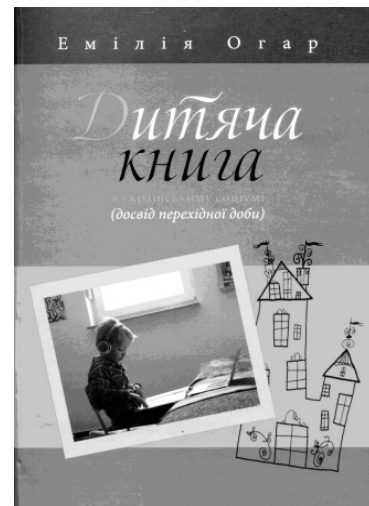
ня в туалеті може допомогти привчити до горщика». От що на це сказала б єдина за останні десятиріччя справжня міністерка охорони здоров'я, якби її не усунули фармацевтичні барони?

Ні, книжка «Як виховати читача» — не всуціль провальна. Погано те, що вона підносить емпіричні судження авторок до статусу теорії. От дівчатка з The New York Times book Review значать: «Ідея в тому, щоби за будь-якої нагоди створювати ситуації для включення книжок у життя підлітка». Чудово! Прийнято! Але як це здійснити? «Складно? Тоді просто покажіть, де стоїть Стівен Кінг». Гаразд, а далі? «Пам'ятайте: підліток, який захоплюється Кінгом і Кунцем, може навчитися цінувати класику — коротку прозу Едгара Аллана По чи Говарда Філіпа Лавкрафта». Ну, так: двічі по два — чотири. А який вихід з Лавкрафта до Шекспіра, наріжного каменя євроатлантичної цивілізації? На жаль, це поза тезаурусом авторок.

Тобто «Як виховати читача» — це легкостранно, але без інтелектуального шарму. Попса. «Поцелуй мене везде, в осемнадцять мені уже». Коуч-гімн. На жаль, це не поодинокий випадок у намаганні українських видавців прищепити нам пришлепуваті погляди на літературу. Згадаймо книжку ще однієї перекладеної редакторки (з регіонального німецького радіо): Катаріна Маренгольц (Література! Мандрівка світом книжок. — Х.: Віват, 2018) — краще б її, також красивої, також не було.

Дивує, м'яко кажучи, супровід кожного «вікового» розділу в тексті Пол та Руссо їхніми рекомендаціями-анотаціями на американські книжки. Дивує, звісно, не в оригіналі, а в перекладі. Навіщо це нам (а це — третина обсягу всієї книжки)? Так, деякі перекладені у нас і зазначені у примітках, але їх переважна меншість. Невже видавець справді вважає, що пересічний читач стежитиме за повою їх на вітчизняному ринку?!

Ну так — це може бути обумовлене ліцензійною угодою: все або нічого. Але ось що цікаво: не всі аноновані американками видання супроводжуються репродукціями обкладинок. Отже, вони не обов'язкові? Тоді навіщо показувати нам тамті картинки, що здебільшого не витримують конкуренції із сучасними зразками українського книжкового дизайну? А далі ще цікавіше: наш видавець доповнив американське видання (привів ліцензійну угоду) рекомендованим списком читання для різних вікових груп від порталу «Барабука». Про «унікальний перелік», як зазначено на звороті обкладинки, змовчу: недобросовісна самореклама поки що не визнана злочинном. Але чому навіть ці самопроголошені зразки (більшість — такі гідні уваги) не супроводжені ілюстраціями обкладинок? Чи не через оту дурну вату «толерантність/політкорек-

тність», що не дозволяє визнати: наші обкладинки дитячих книжок — набагато талановитіші за американські?

В «унікальному переліку» «Барабуки» зовсім порожня пропозиція графічних романів, мемуарів та нефікшн'у для молодших підлітків — а вони є, і не помічати їх може хіба недобросовісний конкурент. Як казав справжній професор Григорій Штонь, ці дівчатка вищебетали собі свою мову — просто як сирени якісь, що знесилоють кожного слухача. І видавництво повелося на ці співи.

Коли Емілія Огар розмірковує про «феномен літературного тексту подвійної адресності», — «Трьох мушкетерів», наприклад, — ані американські редакторки, ні колективна «Барабука» не надають цьому значення; це для них книжки, які підлітки просто беруть з полиці батьків. Але чому вони беруть саме ці? Чому, приміром, «Сині Води» Володимира Рутківського однаково витребувані що дорослим читачем, а чи підлітком? Або як утворюється «подвійна адресність» трилогії Сергія Оксеніка «Лісом, небом, водою» та романів Володимира Арєнєва? Тут філологічний аналіз повертає собі право голосу поруч психологічного. Утім ані того, ні другого немає у книжці «Як виховати читача».

Відповіді можна знайти у монографії Е.Огар «Дитяча книга в українському соціумі (до-свід перехідної доби)» (Л.: Світ, 2012), куди інтегровано і її раніше дослідження. Але цей пошук не буде легким. Авторка змушена була писати у так званому академічному жанрі — концентруватися не так на власних ідеях, як на демонстрації лояльності до корпоративного світу постсоветської науки. Цей давно мертвий жанр гальванізують лише статусні преференції: хочеш бути доктором наук із відповідним грошовим супроводом, — пиши, як завгосп: інвентарні номери, детальний опис не варто уваги, реверанси перед тими, хто вартий копняка.

Ще цей жанр-труп вимагає від автора оперувати лише легітимізованими державою джерелами. Як-от статистикою Книжкової палати — справжнім задзеркаллям. Ось у книжці пані Огар таблиця, складена на підставі статистики Книжкової палати: «Структура репертуару дитячої книги (за мовною ознакою)». Невтаємни-

чений читач гляне — і аж засвітиться гордощами: українська всюди переможно перемагає! Але ж це — без урахування імпортованої російської книжки, яка у ті часи окупувала 90% українського ринку, в тому числі й у дитячому сегменті. А відтак у середньому третина російськомовних дитячих книжок, випущених в Україні, виглядає вже не толерантністю до етнічної меншини, а колаборантською активністю «п'ятої колони». Така-от якість держстатистики від Книжкової палати.

«Уважне вивчення якісного складу кількісного «лідера» — українськомовного сегменту дитячої книжки показало, що стоїть за позитивною статистикою. Протягом 1990-х рр. високі показники українськомовної книжки забезпечили багаторазові перевидання українського фольклору і творів українських письменників минулого, які вивчаються за шкільною програмою». Наша дослідниця слухно бере у лапки слово лідер, сумніваючись у добросовісності даних від Книжкової палати. Так, це і про ностальгію батьків, які вибирають книжки для своїх дітей, і про диктат школи. Але запрограмоване Книжковою палатою викривлення це й у тому, що обліковано лише наклади, а не продажі. Хоч-як-хоч, а постає питання: навіщо нам за немалим державні копшти статистика бізнесових рішень видавців? Ми ж не знаємо, яка частина підрахованих Книжковою палатою тиражів реально продана, а яка роками захащає видавничі склади або й пішла в макулатуру? А що ще гірше, така «статистика», оплачена з бюджету, ще й заводить на манівці науку про книжки.

От думаю собі: якби видавництво замовило пані Емілії книжку з умовною назвою «Як навчити читати» — це таки був би не формальний, а сенсовий бестселер. І для батьків, і для справжньої, не скутої прокуростивими мірками науки. Тим більше, що така практика в Україні вже усталилася: років із десять як історики пишуть чудові «науково-популярні» книжки (насправді, просто очищені від «академічності»). Останні п'ять років видавці активно залучають філософів. Може, вже час звернутися до фахівців з дитячого читання?

І — не думати за американським акцентом, котрий часом є єдиним «достоїнством» перекладу. ■

Олексій ПАВЛИШ

■ ПРЕМ'ЄР-ЛІГА

«Сухе» класичне

У сотому матчі в історії «класичних протистоянь» «Динамо» і «Шахтар» не порадували голами

Сезон в УПЛ, який стартував ще в липні, дійшов до своєї третини — команди зіграли по 10 матчів із 30, тому вже можна робити певні проміжні підсумки.

Вишенькою на торті у першій частині чемпіонату можна вважати «класичне протистояння» між «Динамо» і «Шахтарем», яке, до речі, стало сотим в історії цих двох команд. Попри величезну кількість моментів та насичену гру, українські «гранди» так і не зуміли забити, оформивши «суху» нічию. Зважаючи на перевагу у три пункти, цей результат вигідніший саме для киян, які йдуть лідерами на перерву на матчі збірних.

«Суху» мирову у складі принципів суперників прокоментували по-різному.

Наставник донецчан Роберто де Дзербі, який вочевидь залишився незадоволений результатом, сказав після гри, що у футбол грала лише одна команда — його, хоча і в «Динамо» було вдосталь нагод, аби забити.

«Лише одна команда хотіла грати, команда, яка постійно грала на чужій половині поля. Я бачив матч, де тільки «Шахтар» грав. Не знаю, що бачили інші», — дещо самовпевнено сказав італійський фахівець.

Водночас його румунський візаві Мірча Луческу похвалив своїх підопічних за виправлені помилки після програного Суперкубка (0:3) та визнав, що результат закономірний.

«Була досить рівна гра. У нас були шанси у першому таймі, суперник же у другому виглядав свіжіше. Грала дві команди, які хотіли виграти, але мені здається, результат показує те, що було на полі», — резюмував Луческу.

І кияни, і донецчани до цієї зустрічі підходили із проблемами в атаці — у «гірників» на 7 місяців через травму коліна, отриману в поєдинку ЛЧ, вибув основний форвард Ласіна Траоре, якого у «класичному протистоянні» замінив номінальний вінгер Педрінью, а у киян уперше у старті вийшов новачок Вітінью, котрий мав кілька нагод, аде жодної з них не реалізував.

Принциповий матч не обійшовся і без протистояння

ультрас. Так, фанатський рух «гірників» вивісив досить об'ємний банер щодо Луческу, назвавши його Іудою (той не захотів іти у чемпіонському коридорі у Суперкубку). А киянські ультрас палили фаєри біля офіційного фаншопу «Шахтаря» поблизу НСК «Олімпійський», заявляючи, що Київ — це територія «Динамо».

Третьою на паузу йде полтавська «Ворскла», яка не залишила жодних шансів «Інгульцю». Після того, як кращий бомбардир минулого чемпіонату Владислав Кулач пішов на підвищення, роль лідера у складі полтавчан узяв на себе представник збірної Люксембургу Олів'є Тіль, котрий лідирує в УПЛ за системою «гол+пас» (5 точних ударів і 4 передачі). До речі, «Ворскла» підписала і брата Олів'є Венсана, який поки за нову команду ще не дебютував.

А бразилець Рангел, гол якого завершив єврокубковий сезон підопічних Юрія Максимова на самому старті, уже забиває у складі полтавчан: після гола у спарингу форвард нарешті відзначився і в офіційному матчі.

Ще один претендент на медалі — «Зоря» — після поразок у Європі зганяє злість в УПЛ: підопічні Скрипника досить упевнено здолали прямого конкурента у боротьбі за призи і піднялись уже на четверте місце.

Натомість унизу таблиці поки все стабільно. Із 10 стартових турів аж вісім програв «Маріуполь», наставник якого Остап Маркевич скаржиться на брак досвідчених футболістів.

Проблеми в захисті і в «Чорноморця» і у «Львова», які на двох пропустили майже 40 голів.

Невдала серія призвела до вже другої відставки з «Миная» Василя Кобіна. Минулого сезону ексфутболіст «Шахтаря» та молодий тре-

«Динамо» йде на паузу лідером із відривом у 3 пункти від «Шахтаря». Фото Олександра ПРИХОДЬКА.

Після поразок на євроарені «Зоря» зіграла злість на «Десні». Фото з сайту zarya-lugansk.com.

■ ТАБЛО

Прем'єр-ліга. 10-й тур. «Маріуполь» — «Рух» — 0:2 (Таллес, 25; Климчук, 37), «Колос» — «Чорноморець» — 2:1 (Лисенко, 15; Ренан, 58 — Смирний, 29), «Львів» — «Дніпро-1» — 0:1 (Довбик, 2), «Ворскла» — «Інгулець» — 3:0 (Рангел, 66; О. Тіль, 77, 84), «Верес» — «Олександрія» — 0:0, «Зоря» — «Десна» — 2:0 (Булеца, 19; Громов, 69), «Металіст-1925» — «Минай» — 1:0 (Габелок, 72 (пен.)), «Динамо» — «Шахтар» — 0:0.

Турнірна таблиця:

	І	В	Н	П	М	О
1. «Динамо»	10	8	2	0	25-2	26
2. «Шахтар»	10	7	2	1	23-5	23
3. «Ворскла»	10	6	3	1	19-7	21
4. «Зоря»	10	6	2	2	22-9	20
5. «Дніпро-1»	10	6	1	3	14-12	19
6. «Олександрія»	10	5	3	2	10-7	18
7. «Десна»	10	5	1	4	13-16	16
8. «Металіст-1925»	10	4	1	5	9-13	13
9. «Верес»	10	3	3	4	9-12	12
10. «Рух»	10	3	2	5	8-12	11
11. «Колос»	9	3	2	4	7-14	11
12. «Інгулець»	10	2	2	6	9-18	8
13. «Львів»	10	1	3	6	6-15	6
14. «Чорноморець»	10	1	3	6	11-24	6
15. «Минай»	9	1	3	5	6-12	6
16. «Маріуполь»	10	1	1	8	12-25	4

Бомбардири: Циганков («Динамо») — 7.

нер, який вивів закарпатців до еліти, вже йшов з посади, але коли минайці таки залишились у вищому дивізіоні, повернувся. Успішного кабінеку, утім, не вийшло — попри владний старт та навіть нічию з «Шахтарем», підопічні Кобіна почали програвати прямим конкурентам у боротьбі за виживання, а підписання Євгена Селезньова, котрий женеться за бомбардирським рекордом, поки не принесло жодних результатів

— 35-річний форвард ще не забивав.

Далі збірники поїдуть грати вирішальні матчі за вихід на ЧС-2022, а тренери та футболісти матимуть час на спаринги чи перепочинок. Зокрема, «Шахтар», у якого попереду два матчі з «Реалом», відпустив своїх футболістів, які не отримали шансів у збірних, до 9 жовтня.

Попри очікування експертів, до збірної так і не довикликали хавбека «Ата-

ланти» Руслана Маліновського. Не допоможе «синьожовтим» і ще один зірковий легіонер — Олександр Зінченко, який доліковує травму.

Проте до штабу збірної йдуть динамівці Георгій Бушчан, який, навпаки, повернувся після ушкодження, та Артем Шабанов, котрий уперше за рік зіграв в ЛЧ, хоча й не дуже успішно (кияни, нагадаємо, програли «Баварії» 0:5). ■

Григорій ХАТА

Літні змагання на лижоролерах раніше не надто приваблювали провідних українських біатлоністів. Утім у процесі підготовки до зимової Олімпіади-2022, котру в лютому прийматиме Пекін, наставники синьо-жовтої команди вирішили, що їхнім підопічним необхідне додаткове змагальне навантаження. Виставковий турнір у Вісбадені, літній чемпіонат світу та України — на усіх цих стартах не обійшлося без лідерів української збірної.

Особливо здивувала присутність вітчизняних зірок на літньому ЧУ в Чернігові, де, за словами президента ФБУ Володимира Бринзака, цього року спостерігалася незвичайно висока конкуренція. Очільник федерації припускає, що інтриги національним баталіям додав фактор наближення Олімпійських ігор. «Всі хочуть потрапити до першої команди», — зауважив Бринзак.

Свою ж передсезонну форму представники синьо-жовтої команди А демонстрували в спринті та гонці переслідування. Спринтерські перегони у жінок виграла Дар'я Блашко, серед чоловіків кращим став Богдан Цимбал.

Водночас у «персьюті» відстояти свої перші позиції їм не вдалося. Першою в жіночому переслідуванні виявилася Віта Семеренко, а чоловічі «наздоганялки» найкраще вдалися Дмитру Підручному.

«Відчувається конкуренція в команді перед Олімпіадою. Є дівчата, які ще розвиваються, а для деяких цей сезон може

■ БІАТЛОН

Із думками про Пекін

У Чернігові лідери біатлонної збірної України пробігли кілька гонок літнього чемпіонату України

стати останнім і найважливішим. Принципи роботи дещо різні, але на мотивацію це не впливає — вона є. Наразі я задоволений роботою», — розповів ситуацію всередині жіночої збірної України її словенський наставник Урош Велепець. Змагання в Чернігові дозволили йому побачити в ділі тих спортсменок, котрі проводили літню підготовку за індивідуальним планом. Проте найближчим часом уся жіноча команда збереться в повному складі й розпочне цілеспрямовану підготовку до офіційного сезону.

«Скоро вирушаємо на висоту, після чого спустимося на сніг, а там уже й перший етап Кубка світу», — ділиться найближчими планами Велепець. З огляду на конкуренцію в команді наставнику незадовго до Олімпіади потрібно буде зробити непростий вибір — визначити шістку тих біатлоністок, хто поїде до Пекіна.

А в старшого тренера чоловічої збірної України Юрая Санітри вже є чіткий план

У Чернігові відбувся літній чемпіонат України за участі кращих стріляючих лижників та лижниць країни.
Фото з сайту biathlon.com.ua.

відбору: «Команда до Олімпійських ігор готується чотири роки. Я вже досить довго працюю з цими спортсменами і добре знаю їхні можливості. Тому думаю, що

склад на Пекін ми будемо вибирати з тих хлопців, які готувалися як основа в цьому році. Але, звичайно, треба буде підтвердити рівень готовності на перших стартах в

грудні. І я б хотів, щоб шість претендентів у команду — основна п'ятірка і запасний — були затверджені Федерацією вже після закінчення четвертого етапу Кубка світу». ■

Григорій ХАТА

■ ТЕНІС

Невиправдані сподівання

Через травму кращій тенісистці України не вдалося підтвердити свій статус рейтинг-фаворита на представницькому турнірі в Чикаго

Доволі тривалий час вона міцно трималася в «топ-5» рейтингу, проте впродовж короткого часу поступово скотилася з четвертої на сьому сходинку.

Примітно, що з шостої позиції, котру українка займала в попередньому рейтингу, Світоліну посунула переможниця турніру в Чикаго — іспанка Гарбінє Мугуруса. При цьому кращою за рейтинговими очками тенісисткою планети, як і раніше, залишається австралійка Ешлі Барті. Водночас, окрім Світоліної, в першій сотні WTA фігурують ще три українки — Марта Костюк (58-ме місце), Ангеліна Калініна (62) та Даяна Ястремська (75).

А от наших повпредів у «топ-100» чоловічого рейтингу планетарного тенісу взагалі немає.

У чвертьфіналі турніру в Чикаго Еліна Світоліна прогнала Онс Жабер з Тунісу.
Фото з сайту ua-football.com.

Кращий на даний момент рейтинговий показник поміж українських тенісистів має Ілля Марченко, котрий посідає 166-те місце. В оновленому таблиці про ранги він втратив одразу 15 позицій. Позиції другого тенісиста країни

— Сергія Стаховського — виглядають ще скромніше — лише 234-й рядок.

До слова, останнім часом українські шанувальники тенісу стали більше уваги приділяти виступам чоловіка Еліни Світоліної — Гаеля Монфіса з

Франції. Так от, після нещодавнього одруження з українкою він уперше за 20 місяців дійшов до фіналу турніру ATP, а в світовому рейтингу тенісистів-професіоналів піднявся на дві сходинки, сягнувши 18-ї позиції. ■

СІНЕМА

Краса по-царськи

Герцогиня Кембриджська затьмарила навіть зірок шоубізу

Дара ГАВАРРА

У кожній родині є свої традиції, а в королівських тим паче. У британській королівській сім'ї є їх чимало, а от відвідувати прем'єри фільмів про національного «героя» Джеймса Бонда — одна з улюблених. Свого часу відвідувала ці кінопокази і сама королева Єлизавета, цього ж року вона делегувала цю місію сину Чарльзу з невісткою Камілою. Та найбільша увага на прем'єрі чергової бондіани була прикута до герцогині Кембриджської Кейт Міддлтон, і не дарма.

Цьогорічна світська вечірка з демонстрацією 25-го фільму про Джеймса Бонда була особливою, адже через 15 років і 5 картин виконавець головного героя Деніел Крейг вирішив «піти у відставку», вважаючи, що зробив усе, що міг, для уславлення культового героя на екрані. Відповідно, на прем'єру зійшлося чимало британських аристократів та зірок шоубізнесу. Королівський Альберт-хол у Лондоні

перетворився на подіум модного дефіле, адже вищий світ продемонстрував найвишуканіше вбрання та найдорогоцінніші прикраси. Зіркою ж вечірки по праву стала Кейт Міддлтон, яку після цього заходу всі одноставно визнали майбутньою королевою Британії: молода жінка була одягнена в сонцезайну сукню-кейп своєї улюбленої дизайнерки Дженні Пекхем, прикрашену тисячами золотистих леліток, яку доповнювали золоті ж сережки однієї з пакистанських ювелірних фірм. По-справжньому царський вигляд герцогині «вінчала» пишна висока зачіска. Кейт просто сяяла красою і свіжістю, які ніби відблискували на обличчі щасливого принца Вільяма, що гордо супроводжував свою дружину. Жовта преса оцінила цей вихід роял-пари як нокаут їхнім непроголошеним суперникам — принцу Гаррі та Меган Маркл, перший вихід у світ яких у Нью-Йорку виявився повним провалом. ■

Кейт Міддлтон.

Варка ВОНСОВИЧ

Чималу загрозу для літаків складають птахи — саме вони можуть стати причиною аварій. І чого лишень не вигадали технарі, щоб відлякувати пернатих від летовищ: непривабливі звуки, лазери, птахихижаки. В одному з найбільших аеропортів Європи — нідерландському «Схіпголі» — навіть порахували, що на 10 тисяч вильотів припадає 6,6 випадка зіткнень із птахами, тож це високий ризик для життів тисяч пасажирів. Аж ось на цьому летовищі сталася ще одна неприємність: між двома злітними смугами розташовані сілгоспугіддя (відомо ж, що Нідерланди — країна невелика, тож кожен клаптик землі — на вагу золота), на яких вирощують цукровий буряк. Позаяк після збору врожаю на цих ділянках залишаються якісь рештки буряку,

ОВВА!

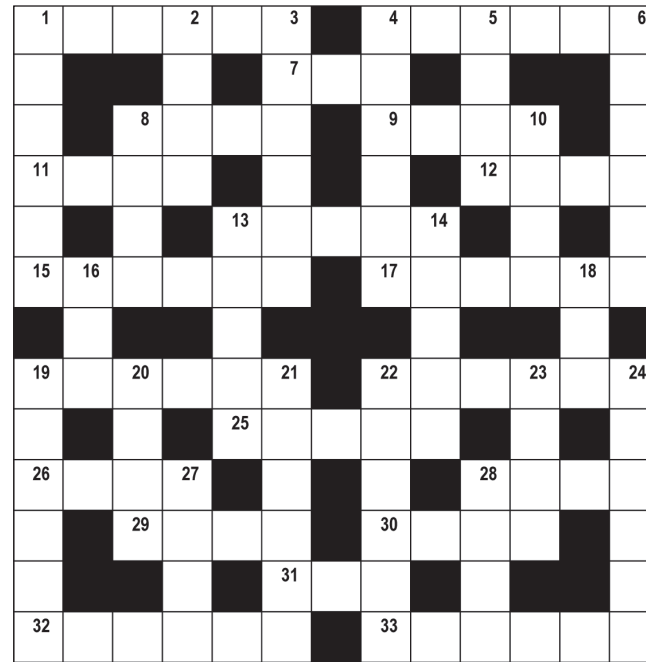
Свині-диспетчери

Штат нідерландського летовища поповнять парнокопитні

то охочих до них вистачає — злітаються гуси, щоб поласувати солоденьким. Саме ці пернаті й складають велику загрозу польотам літаків.

Адміністрація летовища винайшла оригінальний і вже точно самобутній метод, як позбутися небажаних «гостей» поблизу злітних смуг: до роботи залучили «бригаду» свиней з двадцяти особин, яка підбиратиме рештки врожаю і самою своєю присутністю відлякуватиме

птахів. Поки що «бригада» працюватиме 6 тижнів, а там, виходячи з ефективності цього методу, «місію» або продовжать, або ж припинять. Крім того, на такій самій ділянці паць не буде, проте винахідники цього методу за допомогою радара спостерігатимуть, на яку з них усе ж таки прилітатимуть гуси і наскільки експеримент зі свинями виправдує себе. Що ж, триматимемо кулачки за «п'ятчків», щоб їхня праця виявилася ефективною. ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №91

По горизонталі:

1. Країна Східного Сонця. 4. Японська мафія. 7. Давньоєгипетський бог пустелі, хаосу, війни та смерті. 8. Певний відрізок часу в радіоефірі. 9. Найменша неподільна частинка речовини. 11. Невеликий військовий підрозділ в Українській галицькій армії. 12. Південноамериканська домашня в'ючна тварина. 13. Країна зі столицею Хартум. 15. Іспанський мореплавець, який відкрив Америку. 17. Американський штат, де розташований полігон з випробування ядерної зброї. 19. Український народний смичковий музичний інструмент, що нагадує віолончель. 22. Нерідний син. 25. Республіка в складі Росії, що межує з Монголією. 26. Пора року, на яку припадає Різдво. 28. Місто в Білорусі, залізничний вузол. 29. Добровольчий батальйон, підпорядкований Міністерству внутрішніх справ. 30. Річка на кордоні Німеччини і Польщі. 31. Система умовних знаків для передачі інформації. 32. Осіння квітка. 33. Медоносне дерево з білими пахучими квітками.

По вертикалі:

1. Конусоподібний виступ м'якого піднебіння в ротовій порожнині. 2. Ім'я народної артистки України, яка брала участь у студентському голодуванні у жовтні 1990 року. 3. Хижий птах. 4. Крива турецька шабля. 5. Ін'єкція. 6. Іспанська назва вій-

ськово-морських сил. 8. Меблі для обіду. 10. Єврейський пісний хліб, який їдять на Песах. 13. Речовина, яка допомогла Солом'яному бичку зловити диких звірів. 14. Карпатський мольфар, вбитий ножом у 2011-му році. 16. Хижа комаха. 18. Один із останніх князів Київської династії. 19. Ручний протитанковий гранатомет в армії США 1940-50 років. 20. Результат додавання. 21. Корова, яка не погуляла, без теляти. 22. Буддійський храм. 23. Трансляція програми по радіо чи телебаченню. 24. «А... мовчить собі, витріщивши очі! Як ягнята: «Нехай, — каже, — Може, так і треба». Так і треба! Бо немає Господа на небі!» (Тарас Шевченко). 27. Газ, якого найбільше у повітрі. 28. Давньогрецька ріка забуття. ■

Кросворд №89 від 28—29 вересня

ПРИКОЛИ

— Тату, а правда, що справжній чоловік у будь-якій ситуації залишається спокійним?
— Правда, синку.
— Тоді тобі що спочатку показати — мій щоденник чи мамину нову сукню?

У магазин зброї вбігає розлючений чоловік і кричить:
— Рушницю мені, швидко.
— А для чого вам?
— Щоб застрелити тещу, діставай вона мене вже.

— Але якщо ви хочете застрелити тещу, то я б порадив вам почекати.
— Навіщо?
— Вам потрібно заспокоїтися, тому що в такому стані ви промахнетеся. ***

Покупець питає у продавчині:
— Скільки у вас усього курей?
— Шість.
— Виберіть із них три найстаріші.
Та швидко відбирає трьох курок.
— Вам запакувати їх?
— Ні, я візьму три інші.

ПОГОДА

6 жовтня за прогнозами синоптиків

Київ: невелика хмарність, без опадів. Вітер південно-східний, 7-12 м/с. Температура ночі +4...+6, удень +12...+14.

Миргород: без опадів. Уночі +3...+5, удень +12...+14.
Вінниця: без опадів. Уночі +2...+4, удень +13...+15.
Одеса: без опадів. Уночі +7...+9, удень +12...+14.

Курорти Карпат: мінлива хмарність, без опадів. **Трускавець:** уночі +4...+6, удень +15...+17. **Моршин:** уночі +4...+6, удень +15...+17.

сонячно

мінлива хмарність

хмарно

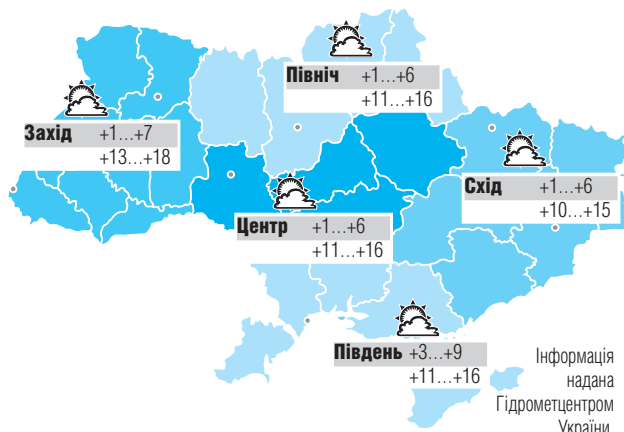
дощ

сніг

дощ, гроза

Інформація надана Гідрометцентром України.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенки були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітасмо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009091 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 475—476
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить у вівторок—середу (спарений номер) і п'ятницю, двічі на тиждень
Тираж 86734